

OBRTNIČKA ŠKOLA

POŽEGA

IZVJEŠĆE

KOLEGIJALNO OPAŽANJE

(-primjena netradicionalnih metoda u nastavi
- primjer priprema i analiza nastavnih sati s naglaskom na definiranje i
ostvarivanje cilja i ishoda)

**ELEKTRONIČKI PRIRUČNIK 2 ZA NASTAVNIKE
i stručne suradnike pedagoge**

Požega, siječanj/veljača 2019.

SADRŽAJ:

PREGOVOR i Zahvala urednice	4
UVOD	5
Projekt: KOLEGIJALNO OPAŽANJE	6
Cilj projekta	6
Ishodi projekta	6
Način provedbe projekta	7
Zadaća pedagoginje	7
KLJUČNI POJMOVI	7
PODSJETIMO SE I PONOVI MO	8
Prije planiranja nastave DOBRO JE ZNATI	9
Primjena Bloomove taksonomije u planiranju nastave	10
Način planiranja i vrjednovanja nastavne cjeline/jedinice	11
PROVEDBA PROJEKTA U 2017./18.	13
Način provedbe kolegijalnog opažanja	13
Aktivnosti nakon održanog kolegijalnog opažanja	14
Zadaće projekta	15
1. Opažanje nastave	15
VAŽNO! 2. Analiza nastavnog sata	15
2.1. <i>Mogući načini analiziranja nastavnog sata</i>	16
2.2. <i>Što reći u (samo)analizi sata?</i>	16
2.3. <i>Način analiziranja pomoću podsjetnika planiranja nastavne jedinice</i>	20
3. Izvještaj kolegama o viđenom nastavnom satu	22
ANALIZA KOLEGIJALNOG OPAŽANJA	23
1. REALIZACIJA KOLEGIJALNOG OPAŽANJA/prikazane metode	24
2. PREGLED ANALIZE ODRŽANIH NASTAVNIH SATI	25
ELEMENTI PRIPREME-ANALIZA PRIPREME ODRŽANIH NASTAVNIH SATI	27
ANALIZA USPJEŠNOSTI NAPISANIH ELEMENATA PRIPREME	28
ELEMENTI IZVEDBE NASTAVNOG SATA-ANALIZA IZVEDENIH NASTAVNIH SATI PO ELEMENTIMA ANALIZE	29
3. ZAPAŽANJA I PREPORUKE (samo)OPAŽAČA I PEDAGOGINJE	31
4. EVIDENCIJA O PREDANIM IZVJEŠĆIMA opažanog sata	32
Zaključak o primjeni i predaji izvješća opažanog sata	33
5. ANALIZA 3 pitanja iz Izvješća	34
1. Moja omiljena netradicionalna metoda	34
2. Kolegijalno opažanje smatram...	35
3. Želim reći...	36
6. ANALIZA UPITNIKA (prilog 5 i 5.1.)	38
Kolegijalno opažanje je korisno/nekorisno	39
Kolegijalno opažanje treba nastaviti /ukinuti	41
Iduće školske godine želio/la bih (ne)sudjelovati u kolegijalnom opažanju	42
Koje nastavne metode bismo željeli upoznati, vidjeti?	43
VAŽNO! Strategija-metoda i opis	44
Želim reći	47
ZAKLJUČCI	48
Literatura	51

PRILOZI	52
POPIS e-PRILOGA	
1. Obrazac za praćenje teoretske nastave	
1.1. Obrazac za praćenje praktične nastave	
2. Obrazac izvješća/plan prikaza sata	
2.1. Elementi pripreme-analiza pripreme održanih nastavnih sati	
2.2. Elementi izvedbe nastavnog sata-analiza izvedenih nastavnih sati po elementima analize	
3. Podsjetnik suvremenih metoda	VAŽNO!
3.1. Igra asocijacije - PPT	
4. Analiza tri pitanja iz Izvješća prikaza sata	
5. Obrazac upitnika o kolegijalnom opažanju	
5.1. Analiza upitnika	
6. Planiranje i vrjednovanje ishoda	VAŽNO!
7. ZAPAŽANJA I PREPORUKE (samo)OPAŽAČA I PEDAGOGINJE uz e-PRIPREME NASTAVNIKA	
1. ANDREJA DRKULEC, savjetnica	
2. ZVONIMIR ŠKOPEC, mentor	
3. JELENA GRABUSIN, savjetnica	
4. JOZO GLIBO, savjetnik	
5. VESNA DUMANČIĆ, mentorica	
6. SANJA ŠPEHAR, savjetnica	
7. EDO DEANOVIĆ, mentor	
8. VERA TOMIĆ-ŽAGER, mentorica	
9. ANDREJA KATARINA UREMOVIĆ, mentorica	
10. IVAN KOVAČEVIĆ, mentor	
11. ŽELJKA OBLAK, mentorica	
12. ANTONIJA VIDOVIĆ, mentorica	
13. VERA ADŽAGA, mentorica	
14. KATICA OŠUST, mentorica	

Urednica

Blaža Šurbek Bagarić

Lektorica

Dragica Golić

PREDGOVOR

Ovaj je e-priručnik 2 nastao u sklopu pedagoškog projekta škole „Kolegijalno opažanje“, a nastavak je e-priručnika napisanog u siječnju i veljači 2017.

Budući da imamo nastavnike u zvanju mentora (12) i savjetnika (4), planirali smo u školskom kurikulu i Godišnjem planu i programu održavanje oglednih sati za kolege nastavnike kako bismo doprinijeli razvoju kvalitete u nastavi.

Citat iz GPPŠ-e str.108.:

7.1.1. Stručna vijeća (stručni aktivni)

*U nastavku pedagoškog projekta Kolegijalno opažanje aktivno će sudjelovati svi aktivni uz pomoć nastavnika u zvanju savjetnika i mentora po prijedlogu rasporeda kolegijalnog opažanja. Svaki član aktiva treba biti na jednom oglednom nastavnom satu po predloženom rasporedu, a ostalo po želji i dogovoru. Izvješće podnose svi članovi aktiva na kraju održanih opažanja 5-7 min., a po prijedlogu, nacrtu izvješća za NV. – vidjeti **PRILOG 2***

Ovaj je priručnik izvješće o provedbi kolegijalnog opažanja i prvenstveno je namijenjen internoj upotrebi. Međutim, smatramo da može pomoći i drugim nastavnicima i pedagogima pa smo ga odlučili objaviti na našoj mrežnoj stranici.

ZAHVALA urednice

Zahvaljujem svim savjetnicima i mentorima na kvalitetno organiziranom i održanom oglednom nastavnom satu i svim nastavnicama koji su bili opažači.

Nadamo se da će ovaj priručnik 2, a posebice primjeri priprema biti korisni i poticajni, ne samo našim nastavnicima, već i svima onima koji žele sami primijeniti neku od netradicionalnih metoda.

Hvala ravnateljici Ivi Šnajder koja je podržala ovaj projekt.

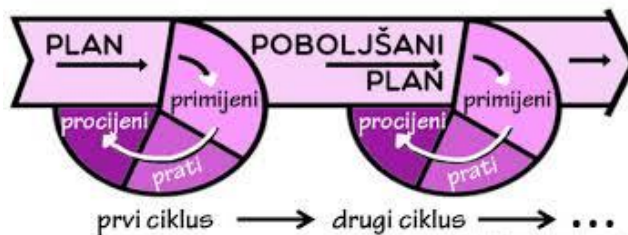
Također hvala Dragici Golić i Ivi Zrinščak na suradnji u stvaranju ovog e-priručnika.

UVOD

Već se petu školsku godinu nastojimo educirati i provoditi kolegijalno opažanje radi poboljšanja kvalitete nastave.

Nakon prvog ciklusa učenja kolegijalnog opažanja školske godine 2016./17. pokušali smo još više poboljšati kolegijalno opažanje tako da nastavnici u zvanju mentora i savjetnika svojim kolegama različitih stručnih aktiva održe nastavni sat s nekom od netradicionalnih metoda. Prije izvođenja nastavnog sata prikazivač je opažačima dao pripremu za sat.

Ovaj **je e-priručnik 2** nastavak e-priručnika iz 2017. godine, a **objedinjuje pripreme prikazanih netradicionalnih metoda** nastavnika u zvanju savjetnika (4) i nastavnika mentora (10) **s analizom prikazanog nastavnog sata. (vidjeti prilog 6 Zapažanja i preporuke (samo)opažača i pedagoginje i primjer pripreme određenog nastavnika)**

Uz ovaj priručnik svaki **nastavnik može ponoviti ili učiti način planiranja i analize nastavnog sata** služeći se Bloomovom taksonomijom, a prvenstveno kako definirati i realizirati cilj i ishode nastavnog sata. Uz to može ponoviti/naučiti **kako izabrati najpogodnije netradicionalne metode** za postizanje planiranog cilja i ishoda.

Stručni suradnici **pedagozi mogu vidjeti pojedinačne primjere analize sata (prilog 6) i jedan od načina skupne analize kolegijalnog opažanja** odnosno **analize elemenata pripreme i**

elemenata izvođenja nastavnog sata (prilog 2.1., prilog 2.2.) te način provedbe i analize „skupnog“ upitnika o kolegijalnom opažanju i radu pedagoga. (vidjeti prilog 5 i prilog 5.1.)

Projekt:

KOLEGIJALNO OPAŽANJE

-primjena netradicionalnih metoda u nastavi i analiza nastavnog sata s naglaskom na definiranje i ostvarivanje cilja i ishoda-

Cilj projekta (5. razina) :

Kolegijalnim (samo)opažanjem prosuditi i argumentirano obrazložiti valjanost pripreme i realizacije nastavnog sata.

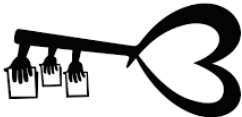
Ishodi projekta:

- uz pomoć pripreme opažanog nastavnika-prikazivača sata i obrasca praćenja opažatelj će **pratiti** realizaciju nastavnog sata (u daljnjem tekstu koristit ćemo pojmove prikazivač sata za opažanog nastavnika i opažatelj za nastavnika koji prati-opažatelj nastavu)
- individualno **analizirati** nastavni sat (prikazivač i opažatelji) uz pomoć obrasca praćenja i pripreme prikazivača sata (jesu li cilj i ishodi dobro definirani i jesu li ostvareni tijekom nastavnog sata, jesu li odabrane metode pridonijele ostvarenju cilja i ishoda, kada bi se sat ponovio što bi se moglo drugačije izvesti...)
- na zajedničkom sastanku (po dogovoru odmah ili u roku dva dana) **analizirati** nastavni sat (prikazivač i opažatelji)
- **prikazati** analizu sata sa zajedničkog sastanka (svoju i ostalih opažatelja) po predloženom obrascu izvješća na svom stručnom aktivu (vijeću)
- **dobiti uvid** raznovrsnosti metoda u različitim predmetima
- **poboljšati komunikaciju** s kolegama izvan svog stručnog aktiva
- **evidentirati** kolegijalno opažanje u e-dnevniku
- **provesti i analizirati** upitnik o potrebi i korisnosti kolegijalnog opažanja (pedagoginja)
- **napisati i objaviti** na mrežnoj stranici škole e-priručnik 2 (pedagoginja)

- **izvijestiti** o projektu za potrebe Izvješća rada škole i samovrjednovanja (pedagoginja)

Način provedbe projekta „Kolegijalno opažanje“ 2017./18.: nastavnici u zvanju savjetnika i mentora održati ogledni sat u svrhu unapređenja nastave.

Zadaća pedagoginje je pripreme i analize nastavnih sati objediniti u **e-Priručnik 2**

KLJUČNI POJMOVI:

- ➔ **Kolegijalno opažanje** je oblik međusobne podrške učitelja koji se pokazuje djelotvornim za unapređivanje kvalitete nastavnog procesa.
- ➔ **Opažać (promatrač) nastave** – nastavnik koji po izabranom protokolu (**PRILOG 1**) praćenja nastave i pripremi opažanog nastavnika (prikazivača sata) prati izvođenje nastavnog procesa opažanog nastavnika (prikazivača sata).
- ➔ **Opažani nastavnik (prikazivač sata)** – nastavnik koji izvodi nastavni sat
- ➔ **(Samo)opažać ili (samo)promatrač nastave** - opažani nastavnik (nastavnik prikazivač sata) koji nakon izvedenog nastavnog sata (samo)analizira izvedbu svog nastavnog sata, prema protokolu opažanja
- ➔ **Elementi opažanja (promatranja) nastave**- elementi odnosno odrednice nastavnog procesa koji se mogu opažati, čija je učinkovitost potvrđena brojnim istraživanjima. (prema Bezinović, Marušić, Ristić Dedić Opažanje i unapređivanje školske nastave, AZOO, Zagreb, 2012., str.13)
- ➔ **Analiza-konzultacije nakon opažanog nastavnog sata**- sastanak opažaća i prikazivača sata koji po (popunjenom) protokolu (**PRILOG 1**) kazuju svoje dojmove o izvedbi nastavnog sata
- ➔ **Plan prikaza sata – (PRILOG 2)** obrazac po kojem nastavnici opažaći, ali i prikazivači izvješćuju članove svog stručnog aktiva (vijeća) o opažanom nastavnom satu i daju svoja **tri komentara** na: moje omiljene netradicionalne metode, moje mišljenje o kolegijalnom opažanju i želim reći.

PODSJETIMO SE I PONOVIAMO (iz e-priručnika 1) :

Kolegijalno opažanje nastave
je oblik međusobne podrške
učitelja.

Timski rad
je zakon . . .
uvijek možeš
okriviti nekog
drugog za neuspjeh !

Kolegijalno opažanje
potiče timski rad.

**Da bi učenik uspješno (na)učio potrebna je njegova, a ne
nastavnikova aktivnost u nastavnom procesu.**

SVAKOM UČENIKU JE POTREBNO MALO POMOĆI , MALO
POTICAJA I UČITELJ KOJI VJERUJE U NJEGA !

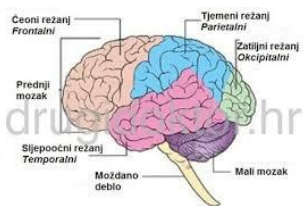
UČITELJICA DRAGANA

Zadaća nastavnika
je osmisliti načine,
metode u kojima će
učenici svojom
aktivnošću doći do
ISHODA učenja.

Prije planiranja nastavnog sata **DOBRO JE ZNATI:**

Čovjek je, kažu, trojedno biće:

UM-MOZAK

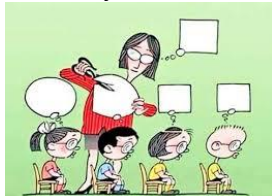
TIJELO

DUŠA

Radi toga su **tri odgojno-obrazovna područja** važna za učenikov razvoj koja se obavezno ističu kako u godišnjem tako i u dnevnom planiraju nekog nastavnog predmeta:

PODRUČJE	NAZIVI –sinonimi
<p>1. KOGNITIVNO PODRUČJE (znanje i razumijevanje) UM</p> 	<p>-Obrazovno područje -Spoznajno-materijalno područje</p> <p>-intelektualne vještine</p> <p>STJECANJE znanja = USVOJITI ZNANJA</p>
<p>2. PSIHOMOTORIČKO PODRUČJE (vještine i umijeća) TIJELO –RUKE</p> 	<p>-funkcionalno područje</p> <p>-praktične vještine (u strukovnoj školi to su vještine za buduće zanimanje)</p> <p>RAZVIJANJE sposobnosti = IZVESTI aktivnost neophodnu za određene praktične vještine budućeg zanimanja ili aktivnost potrebnu za tjelesno-zdravstveni razvoj učenika</p>
<p>3. AFEKTIVNO PODRUČJE (stavovi i uvjerenja) SRCE-duša</p> 	<p>-odgojno područje (podrazumijeva i: emocije, motivaciju, vještine komunikacije, empatiju, asertivno ponašanje...) = ZDRAVSTVENI I GRAĐANSKI ODGOJ</p> <p>- socijalne vještine</p> <p>-USVAJANJE odgojnih vrijednosti = RAZVIJATI stavove i uvjerenja potrebna za život u zajednici -Učenicima ne nametati svoje stavove i uvjerenja već ih informirati i dopustiti neka ih sami oblikuju</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 10px; display: inline-block; margin: 10px;">NE!</div>

Primjena Bloomove taksonomije u planiranju nastave

Planirajući metode nastavnik treba imati na umu ciljeve koje želi postići. Da bi odredio cilj može mu pomoći planiranje po Bloomovoj taksonomiji. Vidjeti Prilog 1.

Koja je razlika cilja i ishoda učenja?

Po nekima je cilj nastavnog sata ono što će raditi nastavnik, a ishodi učenja ono što će raditi učenici da bi se neki nastavni sadržaj usvojio.

Međutim **po Bloomovoj taksonomiji i cilj i ishod učenja se odnosi na učenika.**

Budući da očekivana cjelovita kurikularna reforma nije okončana, a trebala je značajno pomoći nastavnicima u planiranju nastave u funkciji potreba suvremenog društva to i dalje nastavu planira nastavnik kako smatra najbolje. Ipak, na razini države preporučeno je planiranje nastave po Bloomovoj taksonomiji.

Vježbajući planiranje nastave po Bloomovoj taksonomiji zaključili smo da bi u praktičnoj primjeni najjednostavnije bile sljedeće definicije:

Cilj nastave proizlazi iz društvenih potreba i određuje se na razini države (nacionalni kurikulum, cjelovita kurikularna reforma odnosno okvirni program predmeta).

Cilj cjeline, nastavne jedinice (određuje nastavnik imajući na umu da se učenik treba uklopiti u današnje društvo). Određuje se obično jednom rečenicom, a početak rečenice je:

Nakon ove nastavne cjeline/ jedinice učenici će znati/moći...

Ishod učenja (očekivana razina postignuća) – je **konkretni, mjerljivi glagol** odnosno **aktivnost** koju učenik treba izvesti da bi postigao definirani cilj.

Svaki nastavnik pri godišnjem planiranju svog predmeta treba:

1. **Odrediti cilj/ishode** učenja predmeta (iz okvirnog programa) i cilj cjelina
2. **Odrediti aktivnosti pojedinog područja** (kognitivno, psihomotoričko, afektivno) kojima će se postići cilj cjeline
3. **Odrediti metode**, postupke kojima će se izvesti planirane aktivnosti
4. **Odrediti oblike rada i nastavna sredstva** potrebna za aktivnosti odnosno metode
5. **Vrjednovanje cilja** (na koji način će se vrjednovati je li cilj postignut?)=kriteriji ocjene

Način planiranja nastavne cjeline/jedinice

1. Odrediti cilj, razinu (glavni ishod učenja) – određuje se obično jednom rečenicom služeći se općim glagolom razine ili opisom navedenim ispod glagola (lijeva stranica tabele Bloomove taksonomije). Vidjeti prilog 1.

Nastavnik si postavlja pitanja: *Do koje razine na ovoj nastavnoj cjelini/nastavnoj jedinici treba dovesti učenika da bi se ispunio cilj predmeta?*

Nakon ove nastavne cjeline/ jedinice učenici će znati/moći...

2. Odrediti aktivnosti, konkretne glagole (po nekima su upravo to ISHODI UČENJA) koje su potrebne da bi se postigao cilj odnosno glavni ishod cjeline/jedinice.

Nastavnik si postavlja pitanja:

Koje će se promjene dogoditi u ponašanju učenika da bi se postigao postavljeni cilj?

Koje aktivnosti učenik treba moći/znati izvesti da bi postigao cilj učenja (nastavne cjeline/jedinice)?

Napomena: Ako je npr. cilj učenja treća razina, onda bi trebalo odrediti aktivnosti (ishode) iz prve, druge i treće razine koje učenik treba znati/moći izvesti da bi se postigao postavljeni cilj treće razine.

3. Odrediti metode (postupke) kojima će se izvesti te aktivnosti?

Nastavnik si postavlja pitanja: *Kojom metodom će se moći izvesti planirane aktivnosti (ishodi)?*

Kako mogu provjeriti, izmjeriti jesu li učenici uspješno izveli planirane aktivnosti ?

4. Odrediti oblike rada i nastavna sredstva

Nastavnik si postavlja pitanja: *Kojim oblicima rada je najbolje izvesti određenu metodu? Kojia nastavna sredstva su potrebna za izvesti određenu metodu?*

5. Vrijednovanje cilja, aktivnosti/ishoda učenja.

Na koji način, kako ću izmjeriti je li cilj postignut (odnosno planirana aktivnost-ishod)?

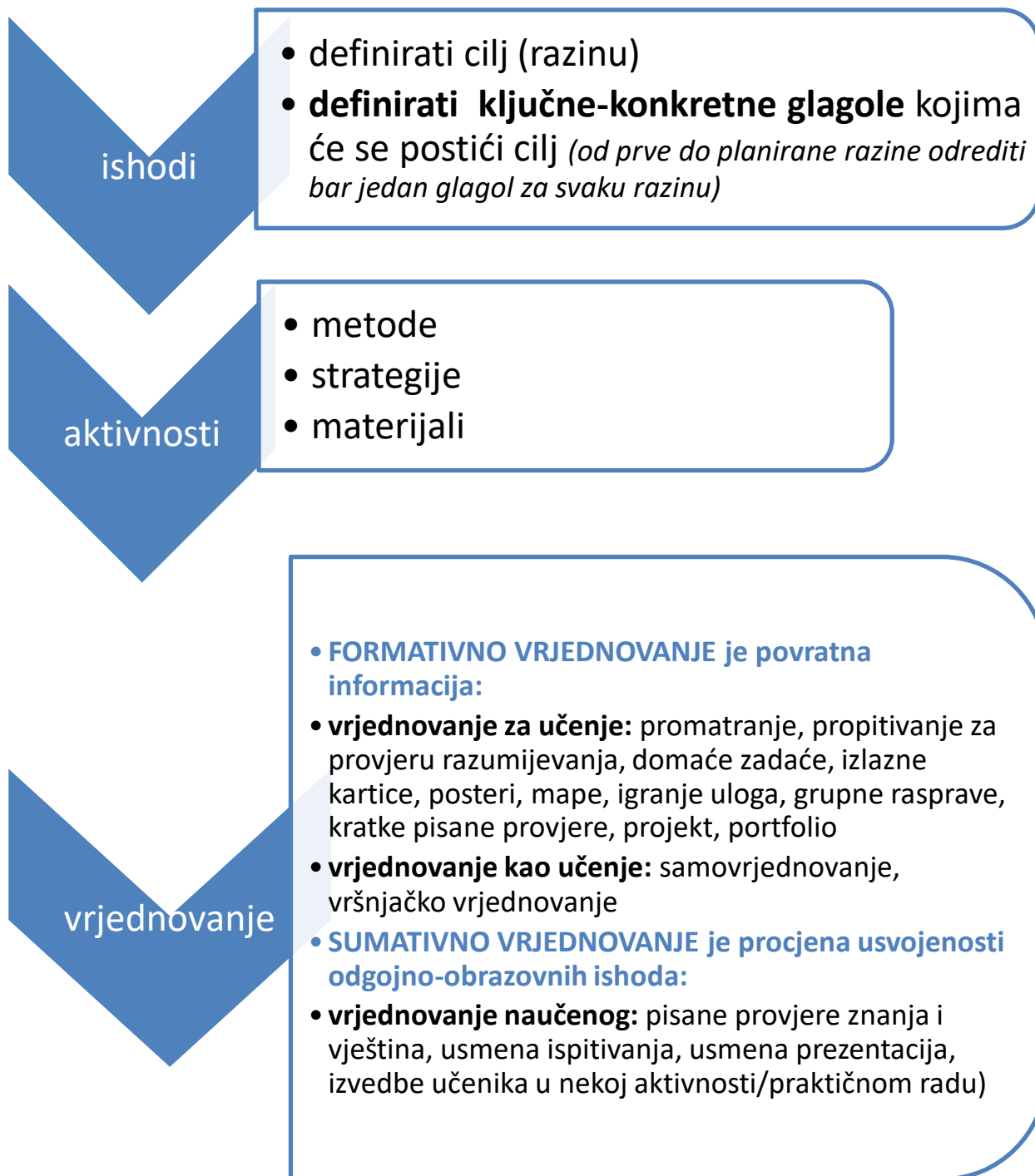
Nastavnik nakon planiranja nastavnog sata

GRAFIČKI PRIKAZ PLANIRANJA I IZVOĐENJA SATA

(prema e-kolegiju CARNet-a „Stručni suradnici pedagozi u srednjoj školi“, 2019.)

VAŽNO!

Vidjeti Prilog 6. Planiranje i vrjednovanje ishoda
(prema e-kolegiju „Stručni suradnici pedagozi srednjih škola“)

PROVEDBA PROJEKTA U 2017./18.

NAČIN provedbe kolegijalnog opažanja

Ogledni sati su planirani održati se u studenom i prosincu 2017.

Kada je nastavnik prikazivač utvrdio točno vrijeme oglednog sata obavještavao je o tome opažače.

Aktivnost	Kako	Tko	Kada
1. Aktivnosti prije održavanja oglednog sata	-napisanu pripremu poslati e-poštom opažačima uključujući pedagoginju	nastavnik prikazivač sata	prije ili nakon održanog sata
	- prirediti pisani materijal za promatranje sata i uručiti ga promatračima: ✓ dnevna priprema ✓ obrazac za praćenje nastavnog sata	Nastavnik prikazivač sata	prije početka nastavnog sata
2. Održavanje i praćenje nastavnog sata	-nastojati po pripremi održati ogledni sat	nastavnik prikazivač sata	tijekom oglednog sata
	- pratiti izvođenje sata prema pripremi - popunjavanje (koliko se stigne) obrasca Praćenje (teoretske ili praktične) nastave	opažači (planirani nastavnici opažači, njih 2-5 nastavnika uključujući pedagoginju)	Tijekom oglednog sata
3. Aktivnosti nakon održanog oglednog sata	Dovršiti obrazac praćenja	nastavnik i opažači	nakon održanog sata
	Konzultacije o održanom satu (odmah nakon održanog sata, nakon nekoliko sati isti dan, sutradan nakon održanog sata ili nakon nekoliko dana)	nastavnik i opažači	po dogovoru nastavnika i opažača
	Popuniti obrazac Izvješća o održanom satu , a za stručni aktiv (trebaju pripremiti Izvješće o satu, a prema obrascu koje će usmeno reći na svojim stručnim aktivima)	nastavnik i opažači	nakon konzultacija, a do sastanka stručnog aktiva

AKTIVNOSTI nakon održanog kolegijalnog opažanja

- kolegijalno opažanje (KO) završeno je uglavnom po planu
- samo **7 nastavnika od 47 nije bilo na opažanju** planiranog nastavnog sata

Aktivnost	Kako	Tko	Kada
<p>Poslati članovima SA mail sa priložima:</p> <ul style="list-style-type: none"> -upute za daljnje poslove KO -obrazac prikaza sata -metode i planiranje nastave <p>PODSJETNIK</p> <p>-plan i realizacija KO 17./18.</p>	<p>-voditelji SA primljeni e-mail od pedagoginje</p> <p>proslijediti svojim članovima aktiva</p>	pedagoginja, voditelj SA	<p>-19.12.2017.- pedagoginja voditeljima</p> <p>-Do sastanka SA-voditelji SA članovima SA</p>
<p>Održati sastanak SA SVAKIM SE DANOM NEŠTO NOVO NAUČI</p> <p><small>Obrazovanje za obrazovano društvo u kojem se neguje ljudske vrijednosti</small></p>	<p>Obavijestiti pedagoginju i članove o vremenu i dnevnom redu sastanka:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Izvješća s kolegijalnog opažanja-svi članovi 2. Obavijest o daljnjim poslovima, aktivnostima kolegijalnog opažanja-voditelj SA 3. Popunjavanje upitnika-pedagoginja i članovi SA 4. Različito 	voditelj SA, pedagoginja	<p>prosinao 2017. Ili siječanj 2018.-učenički praznici</p>
<p>Prikaz sata</p>	<p>1. usmeno na sastanku svog stručnog aktiva (SA)</p>	<p>- svaki savjetnik i mentor - samoopažanje</p> <p>- svaki nastavnik koji je opažao sat</p>	<p>prosinao - za sate održane do prosinca</p> <p>ožujak 2018. – za sate održane u veljači</p>
	<p>2. elektronsko izvješće poslati na mail voditelju SA za zapisnik, a pedagoginji za e-preglednik</p>	<p>- svaki savjetnik i mentor samoopažanje</p> <p>- svaki nastavnik koji je opažao sat</p>	<p>prosinao - za sate održane do prosinca</p> <p>ožujak 2018. – za sate održane u veljači</p>
<p>Održati ogledni sat</p>	<p>U plan upisati, organizirati i održati nastavni sat za nastavnike upisane u planu KO</p>	Suzana Musil-Todorović, Davor Krznarić	<p>veljača Nije realizirano</p>
<p>Stvaranje e-preglednika održanih oglednih sati</p>	<p>Skupiti e-pripreme i e-izvješće odnosno obrazac PRIKAZa SATa</p>	Pedagoginja i voditelji SA	Do kolovoza 2018. realizirano
	<p>Pisanje e-priručnika 2</p>	Pedagoginja	Veljača 2019
	<p>Lektoriranje</p>	Dragica Golić	Do ožujka 2019.
<p>Objava e-preglednika</p>	<p>Pedagoginja poslati administratoru mrežne stranice za objavu</p>	Pedagoginja, Kristijan Uremović	Do ožujka 2019.

Zadaće projekta „Kolegijalno opažanje 2017./18.“

Kada nešto učimo dobro je imati smjernice što i kako trebamo učiti.

U ovom su projektu zadaće bile (po)učiti:

1. opažati nastavu (PRILOG 1 – Obrazac praćenja (opažanja) nastave)

2. analizirati nastavni sat:

- 2.1. pomoću pripreme nastavnika prikazivača
- 2.2. pomoću Obrasca praćenja (opažanja) nastave - **Prilog 1** (i pripreme prikazivača)
- 2.3. mogućnost analiziranja sata pomoću podsjetnika planiranja nastavnog sata (i pripreme prikazivača)

3. izvijestiti kolege o viđenom nastavnom satu (PRILOG 2 – Plan prikaza sata)

1. opažanje nastave

znači uočiti kvalitetu nastave pomoću provjerenih elemenata uspješnosti nastave (**PRILOG 1 - obrazac praćenja, opažanja nastavnog sata**) Kako bismo izbjegli subjektivni dojam treba nam objektivan instrument. Tako smo prošlih godina osmislili (prema Bezinoviću) obrazac kojim pratimo kvalitetu nastave, a temelji se na stručnim istraživanjima o kvaliteti nastave.

2. analiza nastavnog sata (vidjeti Prilog 1)

Da bismo donijeli sud o kvaliteti nastave trebamo znati što pratiti, koje elemente nastave. Jednako tako treba znati i analizirati nastavni sat, koje elemente nastave treba istaći kao našu prednost, a koje elemente nastave treba popraviti.

Iz mog radnog iskustva uočila sam da tijekom analize sata većina nastavnika obično kaže nešto poput:

„Zadovoljan sam jer su učenici surađivali i bili disciplinirani.“ Odnosno,
„Nisam zadovoljan jer učenici nisu htjeli surađivati, bili su neaktivni i nedisciplinirani.“
„Mislim da je bilo dobro, ali uvijek može bolje.“

Takve i slične opće prosudbe o nastavnom satu potakle su me na razmišljanje kako nastavnike poučiti o čemu pričati u analizi.

2.1. Mogući načini analiziranja nastavnog sata

VAŽNO!

Za analizu nastavnog sata **PRIPREMA** je osnovni dokument da bismo znali o čemu pričamo (cilj, ishodi, metode, oblici rada...).

Da bi nastavnik stručno mogao (samo)analizirati svoj sat postoji **više načina**:

1. analiza nastavnog sata **pomoću PRIPREME** je osnovni i najjednostavniji način.
2. **Uspoređivati PRIPREMU nastavnog sata i obrazac praćenja** je složeniji i detaljniji način analize
3. **Analiza sata pomoću podsjetnika planiranja nastavne jedinice** je vrlo sličan način kao i pomoću pripreme

2.2. Što reći u (samo)analizi sata?

VAŽNO!

U svakom načinu (samo)analize važno je pojasniti razlike, odnosno **usklađenost plana (pripreme) i realizacije sata**.

U analizi je obavezno reći jesu li i kako ostvareni cilj i ishodi nastavne jedinice.

Kada (samo)analizirate nastavni sat **odaberite jedan od načina analize** i pri tome pokušajte odgovoriti na neka od sljedećih pitanja: (Napomena: pitanja se odnose na područja i elemente naznačene u obrascu za praćenje nastave **prilog 1. i prilog 1.1.**)

PODRUČJE ANALIZE	MOGUĆA PITANJA na koja pokušajte odgovoriti u (samo)analizi
1. Priprema 	<ul style="list-style-type: none">✓ Imate li ili nemate PRIPREMU i zbog čega? Odnosno, smatrate li pripremu potrebnom ili nepotrebnom i zbog čega?✓ Ima li artikulacija sata sve četiri potrebne sastavnice:<ol style="list-style-type: none">1. naziv etape sata i trajanje,2. sadržaj rada,3. aktivnost učenika (u koju se obavezno navode i aktivni glagoli-definirani ishodi),4. napomene odnosno ključne točke sata✓ Jesu li u koloni „Aktivnosti učenika“ navedeni aktivni glagoli odnosno planirani ishodi?✓ Jesu li u koloni „Napomene“ naznačene sve ključne točke (oblik rada, metode, aktivnost nastavnika, uputa na prilog, slajd ...?)✓ ...

PODRUČJE ANALIZE	MOGUĆA PITANJA na koja pokušajte odgovoriti u (samo)analizi
<p data-bbox="188 264 518 324">2. Realizacija</p> <p data-bbox="188 331 518 403">nastavnog sata u odnosu na pripremu</p> 	<ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="550 264 1348 331">✓ <i>Kakvo je vaše zadovoljstvo realizacijom nastavnog sata u odnosu na vašu pripremu (plan)?</i> <li data-bbox="550 376 1268 409">✓ Je li artikulacija sata u skladu s realiziranim satom? <li data-bbox="550 454 1244 521">✓ <i>Što ste postavili kao cilj nastavnog sata, a što kao zadaće/ishode?</i> <li data-bbox="550 566 1332 645">✓ <i>Smatrate li da ste ostvarili planirani cilj i ishode? Kako je ostvaren cilj, a ishodi?</i> <li data-bbox="550 689 1388 757">✓ Jesu li odabrane metode, sredstva i oblici rada bili u funkciji postizanja cilja i ishoda? <li data-bbox="550 801 1380 880">✓ Što biste mijenjali da ponovo planirate i realizirate nastavni sat? <li data-bbox="550 880 614 913">✓ ...
<p data-bbox="188 925 518 963">2.1. razredno ozračje</p> 	<ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="550 925 1005 958">✓ Kakvo je bilo razredno ozračje? <li data-bbox="550 1003 1404 1070">✓ Jesu li učenici poštivali pravila ponašanja na satu? Ako učenici krše pravila, kako reagirate? <li data-bbox="550 1115 1276 1182">✓ Jeste li se prema učenicima odnosili s poštovanjem i prihvaćanjem? <li data-bbox="550 1227 1300 1261">✓ Jeste li pohvaljivali trud učenika i njihova postignuća? <li data-bbox="550 1305 1109 1339">✓ Koristite li primjereni humor u nastavi? <li data-bbox="550 1339 614 1373">✓ ...
<p data-bbox="188 1395 454 1473">2.2. struktuiranje nastavnog sata</p> 	<ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="550 1395 1364 1429">✓ Jeste li na početku sata jasno iznijeli temu nastavnog sata? <li data-bbox="550 1473 917 1507">✓ Jeste li naglasili cilj sata? <li data-bbox="550 1552 1396 1619">✓ Tko je na satu bio aktivniji (vi, učenici ili podjednako)? A tko bi trebao biti aktivniji (vi, učenici ili podjednako)? Zbog čega? <li data-bbox="550 1664 1308 1731">✓ Jeste li pratili reakcije učenika pa prema tome odredili vrijeme prelaska na novu aktivnost? <li data-bbox="550 1776 1316 1809">✓ Je li nastavni sat bio ispunjen (različitim) aktivnostima? <li data-bbox="550 1854 1372 1921">✓ Jeste li vi ili netko od učenika ukratko saželi što se radilo na nastavnom satu? <li data-bbox="550 1921 614 1955">✓ ...

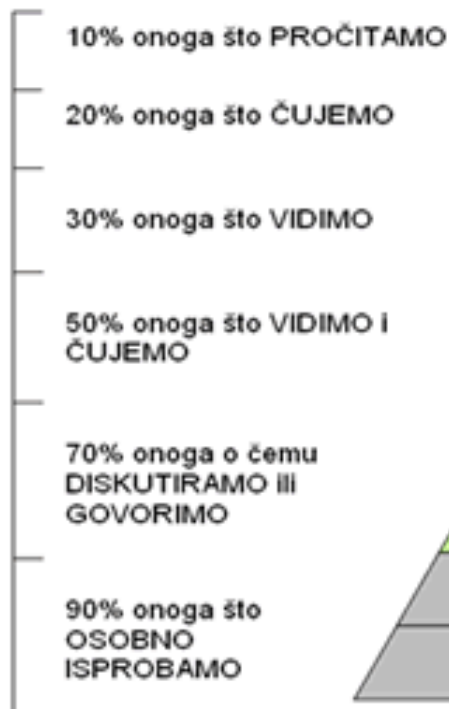
PODRUČJE ANALIZE	MOGUĆA PITANJA na koja pokušajte odgovoriti u (samo)analizi
<p>2.3. uključenosť i motiviranost učenika</p> 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Jesu li učenici aktivno uključeni u rad? ✓ Jesu li učenici međusobno surađivali? Pomagali jedni drugima? ✓ Jesu li učenici postavljali pitanja i tražili dodatna pojašnjenja? ✓ Jeste li učenike poticali da iznose vlastite primjere vezane za sadržaje koje uče? ✓ ...
<p>2.4. individualizacija-diferencijacija nastave</p> 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ima li učenika s teškoćama u tom razredu i jeste li mu priredili posebne zadatke odnosno oblike prilagodbe? ✓ Jesu li svi učenici imali dovoljno vremena za dobivene aktivnosti, zadatke? ✓ Jeste li uključivali učenike koji se ne javljaju odnosno ne uključuju u aktivnosti? ✓ Jeste li ponovo objasnili, ako dio učenika ne razumije? ✓ ...
<p>2.5. poučavanje metakognitivnih vještina i strategija učenja</p> <p>Ali učiteljice... Vi brkate boravak u učionici s učenjem.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Jeste li postavljali pitanja koja učenike potiču na razmišljanje, povezivanje činjenica unutar vašeg predmeta ili s drugim nastavnim predmetima? ✓ Poučavate li učenike kako pristupiti učenju, rješavanju određenih zadataka ili vježbanju? ✓ Potičete li učenike da sami, svojim riječima iskažu kako su razumjeli sadržaj koji se uči? ✓ ...
<p>2.6. povratne informacije i formativno vrjednovanje</p> 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Na koji način ste provjerili jesu li cilj i ishodi sata postignuti? ✓ Jeste li jasno istakli u čemu su učenici napredovali i koji je njihov uspjeh na nastavnom satu? ✓ Jeste li učenicima davali konkretne povratne informacije o njihovom radu, riješenom zadatku, odgovoru? ✓ Jeste li objasnili zašto je neki odgovor ispravan ili neispravan? ✓ Jeste li jasno postavili kriterije vrjednovanja rada, izvršene vježbe? ✓ ...

3. Ostalo

- ✚ Ima li nešto što biste željeli promijeniti u realizaciji ili planiranju nastavnog sata?
- ✚ Koje nastavne metode rado koristite u svom radu i koju ste izabrali za prikazani nastavni sat? Treba li vam dodatnih informacija i edukacija o netradicionalnim metodama?
- ✚ Koja nastavna sredstva rado primjenjujete, a koja ste izabrali za prikazani nastavni sat?
- ✚ Koju ste zadnju knjigu pročitali iz svoje struke, pedagogije, psihologije, metodike?
- ✚ Pomaže li vam Bloomova taksonomija u planiranju i realizaciji nastave?
- ✚ Koja područja nastave, odnosno elementi koje smo opažali su vaša prednost?
- ✚ Smatrate li da ima nastavnih područja, odnosno elemenata opažanja na kojima trebate dodatno poraditi? Ako ima, koja su to područja? Na koji način i tko vam u tome može pomoći?
- ✚ ...

Nakon 2 tjedna sjećat ćemo se:

2.3. Način analiziranja pomoću podsjetnika planiranja nastavne jedinice

Napomena: Ovdje prvo navodimo iz podsjetnika „Način planiranja nastavne cjeline/jedinice“ područje planiranja (1.Cilj, 2.Ishodi...), zatim pitanja koja si postavljamo pri planiranju tog područja (kolona Planiranje), a zatim u koloni Primjer analize kako bi se to područje trebalo analizirati.

1. Cilj

Planiranje	Primjer analize
<p>Nastavnik si postavlja pitanja: Do koje razine na ovoj nastavnoj cjelini/nastavnoj jedinici treba dovesti učenika da bi se ispunio cilj predmeta?</p> <p>Nakon ove nastavne cjeline/ jedinice učenici će znati/moći...</p>	<p>Prvo recite razinu do koje ste postavili cilj. Na primjer: Cilj sam postavio na trećoj razini.</p> <p><i>*Nakon izvedenog sata cilj ne bih mijenjao jer se pokazalo da su učenici postigli zadani cilj.</i></p> <p style="text-align: center;"><i>ili</i></p> <p><i>*Nakon izvedenog sata cilj bih mijenjao jer se pokazalo da su učenici savladali ishode do druge razine.</i></p> <p style="text-align: center;"><i>ili</i></p> <p><i>*Nakon izvedenog sata cilj bih mijenjao jer su učenici bez značajnih problema svladali sve postavljene ishode do treće razine pa je cilj mogla biti četvrta razina.</i></p>

2. ISHODI, aktivnosti, konkretni glagoli (po nekima su upravo to ISHODI UČENJA) koje su potrebne da bi se postigao cilj odnosno glavni ishod cjeline/jedinice.

Planiranje	Primjer analize
<p>Nastavnik si postavlja pitanja: Koje će se promjene dogoditi u ponašanju učenika da bi se postigao postavljeni cilj?</p> <p>Koje aktivnosti učenik treba moći/znati izvesti da bi postigao cilj učenja (nastavne cjeline/jedinice)?</p> <p>Napomena: Ako je npr. cilj učenja treća razina, onda bi trebalo odrediti aktivnosti (ishode) iz prve, druge i treće razine koje učenik treba znati/moći izvesti da bi se postigao postavljeni cilj treće razine.</p>	<p>Za postizanje cilja:</p> <p>- <i>ne bih mijenjao</i> odabrane glagole/ishode odnosno aktivnosti učenika niti iz jedne razine jer su ih učenici bez teškoća ostvarili u svrhu postizanja cilja...</p> <p>- <i>mijenjao bih</i> glagol (navesti ga) jer je učenicima bilo teško realizirati ga.</p> <p style="text-align: center;"><i>ili</i></p> <p>- <i>mijenjao bih</i> glagol (navesti ga) jer učenicima nije bila ta aktivnost potrebna za postizanje cilja.</p> <p>...</p>

3. metode (postupke) kojima će se izvesti te aktivnosti?

Planiranje	Primjer analize
<p>Nastavnik si postavlja pitanja: <i>Kojom metodom će se moći izvesti planirane aktivnosti (ishodi)?</i></p> <p><i>Kako mogu provjeriti, izmjeriti jesu li učenici uspješno izveli planirane aktivnosti?</i></p>	<p>Izdvojite 2-4 glavna ishoda/glagola/aktivnosti bilo koje razine i pokušajte obrazložiti zbog čega ste odabrali baš tu metodu za realizaciju tog ishoda/glagola/aktivnosti .</p> <p>Za odabrani ishod/glagol/aktivnost učenika) _____ odabrao sam metodu _____ jer...</p> <p><i>Nakon izvedenog sata ne bih mijenjao niti jednu metodu jer je cilj uspješno realiziran.</i></p> <p style="text-align: center;"><i>ili</i></p> <p><i>Nakon izvedenog sata mijenjao bih metodu _____ jer ...</i></p>

4. oblici rada i nastavna sredstva

Planiranje	Primjer analize
<p>Nastavnik si postavlja pitanja: <i>Kojim oblicima rada je najbolje izvesti određenu metodu?</i></p> <p><i>Koja nastavna sredstva su potrebna za izvesti određenu metodu?</i></p>	<p>Izdvojite 2-4 glavne metode i obrazložite koje oblike rada i sredstva ste odabrali za tu metodu i zbog čega.</p> <p>Za metodu _____ (naziv metode) koristio sam oblik rada _____ (naziv oblika rada), a nastavna sredstva koja su korištena pri primjeni te metode su _____ (navesti sredstva) jer... (navesti razlog odabira tog oblika rada i sredstva)</p> <p><i>Nakon izvedenog sata ne bih mijenjao oblike rada i nastavna sredstva jer...</i></p> <p style="text-align: center;"><i>ili</i></p> <p><i>Nakon izvedenog sata mijenjao bih oblike rada jer... (navedite koje oblike rada i zbog čega)</i></p> <p style="text-align: center;"><i>i/ili</i></p> <p><i>Nakon izvedenog sata mijenjao bih nastavna sredstva jer... (navedite koje nastavna sredstva i zbog čega)</i></p>

5. Vrijednovanje cilja, aktivnosti/ishoda učenja.

Planiranje	Primjer analize
<p><i>Na koji način, kako ću izmjeriti je li cilj postignut (odnosno planirana aktivnost-ishod)?</i></p>	<p>Cilj je nastavne jedinice postignut jer su (gotovo) svi ishodi/glagoli/aktivnosti realizirani.</p> <p>Planirani cilj nije postignut jer većina ishoda/glagola/aktivnosti nije realizirana. A nije realizirana jer...</p> <p>Postizanje cilja bilo je mjerljivo tijekom cijelog sata kroz realizaciju pojedinih ishoda (<i>navesti aktivnosti učenika i metode u kojima je bila vidljiva realizacija ishoda</i>)</p> <p>Provjera cilja/ishoda bila je vidljiva na kraju nastavnog sata _____ (<i>navesti metodu provjere cilja, npr. Cahoot kvizom, nastavnim listićem, vrijednovanjem izvedene vježbe, individualnim pisanjem nekoliko ključnih pitanja u bilježnicu koji se odnose na obrađenu nastavnu jedinicu...</i>)</p> <p><i>Nakon izvedenog sata ne bih mijenjao vrijednovanje cilja jer...</i> <i>ili</i> <i>Nakon izvedenog sata mijenjao bih vrijednovanje cilja jer...</i></p>

3. Izvještaj kolegama o viđenom nastavnom satu (PRILOG 2)

Osim što opažači i prikazivači izmijene mišljenja o kvaliteti nastavnog sata na konzultacijama-analizi sata, dobro je o opažanom satu **izvijestiti i kolege iz svog stručnog aktiva** kako bi se dobio širi uvid u prikazane netradicionalne metode i način planiranog i realiziranog postavljenog cilja i ishoda.

Kako bi ta izvješća bila usmjerena na bitnosti, elemente kvalitete sata osmislili smo **obrazac Plan prikaza sata (PRILOG 2)** kao pomoć u tom izvještavanju.

ANALIZA KOLEGIJALNOG OPAŽANJA

U ovom poglavlju prikazano je sljedeće:

1. **REALIZACIJA KOLEGIJALNOG OPAŽANJA/prikazane metode**
2. **PREGLED ANALIZE ODRŽANIH NASTAVNIH SATI** – grafički prikaz (tabelarni i grafički prikaz vidjeti u *prilogu 2.1. i prilogu 2.2.*)
3. **ZAPAŽANJA I PREPORUKE NASTAVNIKA (samo) OPAŽAČA I PEDAGOGINJE (PRILOG 6)** - analiza sata u obliku tablice u dvije kolone (u tablici je vidljiv i naziv nastavne jedinice):
 1. kolona - opažanje promatrača
 2. kolona - osvrt pedagoginje-preporuke i napomene
4. **EVIDENCIJA O PREDANIM IZVJEŠĆIMA opažanog sata**
5. **ANALIZA 3 pitanja iz Izvješća**
6. **ANALIZA UPITNIKA (prilog 5 i 5.1.)**

Napomena:

- **Pripreme** u cijelosti s priložima su posebni dokument
- **Zapažanja i preporuke** promatranog sata su također posebni dokument (*prilog 7*)
- **KONZULTACIJE** – u početku je nastavnik prikazivač prema (svom popunjenom) obrascu praćenja nastave rekao svoju analizu sata, a zatim po istom principu ostali opažači, i na kraju pedagoginja. Ako je bilo potrebno, pedagoginja je prikazivača i opažače poučila načinu analize sata.
- **pedagoginja je objedinila i uredila analize nastavnih satova** prema konzultacijama, pripremi, dobivenim popunjenim obrascima praćenja i/ili popunjenim obrascima izvješća za stručne aktive i zapisniku sa stručnih aktiva.

Nakon teških priprema za kolegijalno opažanje, nastavnici prikazivači su (bar u mislima) često govorili:

1. REALIZACIJA KOLEGIJALNOG OPAŽANJA/prikazane metode

SAVJETNIK/MENTOR	OPAŽAČI	VRIJEME OPAŽANJA/RAZRED	PRIKAZANE METODE
1. ANDREJA DRKULEC, savjetnica	1. SJ -Jelka Didović 2. DGP- Josip Dumančić 3. PGP- Andrea Bogojević	četvrtak, 26.10.2017., 15.00h, razred: 2.h	Kombinacija: vizualna; prakseološka , metoda aktivnog učenja i stvaranja...
2. Zvonimir Škopec, mentor	1. SJ- Ljerka Cerovac 2. T – Marina Ivanković	utorak, 31.10.2017., 11.30 h, razred: 2.h	Prakseološka metoda
3. JELENA GRABUSIN, savjetnica	1. DGP Josipa Pavković 2. U- Helena Bunjevac Grahovac 3. G – Tomislav Petraš	ponedjeljak,6.11.2017., 12.00h, razred: 2.a	Kombinacija: prakseološka, aktivno učenje, stvaranje (Cad alati)
4. JOZO GLIBO, savjetnik	1. HJ Dragica Golić 2. DGP Ante Martinaš 3. G – Ivica Tadijal	petak, 10.11.2017., 9.45h, razred: 1.a	Suradničko učenje: Rad na tekstu
5. Vesna Dumančić, mentorica	1. HJ- Jadranka Kaučić 2. DGP- Bojan Sikirica 3. U – Hrvoje Krip 4. Suzana Šnajder, pripravnica	četvrtak, 16.11. 2017., 13.15h, razred: 4.a	Kombinacija: suradničko učenje, stvaranje
6. SANJA ŠPEHAR, savjetnica	1. PGP-Mario Tauš 2. DGP – Iva Zrinščak 3. OD-Zdenka Sablijić 4. -Jelena Grabusin	srijeda, 22.11.2017., 11.30h, razred: 3.a	Kombinacija: prakseološka, suradničko učenje, stvaranje (Cad alati)
7. Edo Deanović, mentor	1. PGP-Josip Tajs 2. T – Katarina Bajt 3. Andrea Kovačević, pedagoginja pripravnica s Tehničke škole	srijeda, 22.11.2017., 15.00h, razred: 1.c	Metoda četiri stupnja
8. Vera Tomić-Žager, mentorica	1. SJ Marija Kakuk 2. G – Jasna Njavro	četvrtak, 23.11. 2017., 7.10 h, razred: 4.a	Aktivno učenje (Cad alati)
9. Andreja Katarina Uremović, mentorica	1. SJ Maja Jurišić 2. PGP- Ana Pavličić 3. G - Kristina Malčić 4. Karolina Lašak, pripravnica	četvrtak, 23.11. 2017., 9.45 h, razred: 3.fg	Aktivno učenje: Prakseološka metoda
10. Ivan Kovačević, mentor (sat snimljen mobitelom!)	1. HJ- Jelena Matoković 2. DGP Antonija Petrović	utorak, 5.12. 2017., 17.30h, razred: 2.d	Aktivno učenje: KWL tablica
11. Željka Oblak, mentorica	1. U- Zdenko Došen 2. Danijela Božić, pripravnica	utorak, 12.12. 2017. 8.00h, razred: 2.b	Metoda četiri stupnja
12. Antonija Vidović, mentorica	1. SJ Brigita Marković 2. U – Katica Vido 3. Tomislav Džalto 4. Kristijan Uremović, pripravnik	četvrtak, 14.12.2017., 10.35 h, razred: 3.d	Aktivno učenje: suradničko istraživanje
13. Vera Adžaga, mentorica	1. U – Mirjana Oroz 2. OD – Predrag Šarić 3. G – Dominik Šimunović	petak, 15.12. 2017., 8.00h, razred: 2.b	Metoda četiri stupnja
14. Katica Ošust, mentorica	1. HJ - Tanja Šajn Bunjevac 2. DGP- Darko Papak 3. OD – Davor Krznarić 4. G – Jasna Vargaš Mautner	petak, 15.12. 2017., 10.00h, razred: 3.b	Metoda četiri stupnja

KRATICE:

SA HJ I SJ	-	STRUČNI AKTIV STRANOG JEZIKA
SA DGP	-	STRUČNI AKTIV DRUŠTVENE GRUPE PREDMETA
SA PGP	-	STRUČNI AKTIV PRIRODNE GRUPE PREDMETA
SA U	-	STRUČNI AKTIV UGOSTITELJSKE GRUPE PREDMETA
SA G	-	STRUČNI AKTIV GRADITELJSKE STRUKE
SA OD	-	STRUČNI AKTIV OBRADE DRVA
SA T	-	STRUČNI AKTIV TEKSTILNE STRUKE

2. PREGLED ANALIZE ODRŽANIH NASTAVNIH SATI

U analizi pripreme pratilo se **16 elemenata** koje kvalitetna priprema treba imati:

ELEMENTI ANALIZE PRIPREME
OPĆI PODACI
1. Cilj nastavne jedinice
2. Ishodi: Kognitivni
3. Psiho-motorički
4. Afektivni
5. Metode rada
6. Sociološki oblici
7. Određivanje razine (kriterij)
ARTIKULACIJA NASTAVE:
8. Naznačeni dijelovi etapa
9. Naznačene aktivnosti za učenike u predviđenoj koloni
10. Ishodi učenja naznačeni u aktivnostima (ili sadržaju rada)
11. Naznačene metode u etapi korištenja
12. Naznačeni sociološki oblici u etapi korištenja
13. Naznačena nastavna sredstva u etapi korištenja
14. Naznačeni prilozi u etapi korištenja
15. Prilozi stavljeni uz pripremu
16. Naznačena i korištena kolona za ključne točke artikulacije (nastavnikova aktivnost, metode, sociološki oblik...)

U analizi izvedbe nastavnog sata pratilo se **20 elemenata** koje kvalitetna nastava treba imati:

ELEMENTI IZVEDBE NASTAVNOG SATI
1. Razredno ozračje -opušteno i radno Opažaju se specifična ponašanja učitelja i učenika koja su važna za stvaranje poticajnog razrednog ozračja:
2. Struktuiranje nastavnog sata Opaža se organizacija nastavnog sata i struktura poučavanja:
2.1. Nastavnik (N) jasno iznosi temu
2.2. N jasno navodi cilj i/ili ishode
2.3. Na satu se izmjenjuju različite aktivnosti
2.4. Učenicima (U) je jasno što trebaju činiti
2.5. Na kraju sata (N ili U) sažima ono što se radilo
3. Uključenost i motiviranost učenika Opaža se razina uključenosti učenika i njihovo aktivno sudjelovanje u nastavi:
3.1. Učenici aktivno uključeni u rad
3.2. Učenici međusobno surađuju
3.3. N potiče učenike da iznose vlastite primjere iz sadržaja koji uče
4. Individualizacija i diferencijacija -prilagodba različitim sposobnostima učenika Opaža se koliko je poučavanje prilagođeno individualnim razlikama u sposobnostima i predznanjima učenika:
4.1. Nastavnik ponovno objašnjava ako dio učenika ne razumije ili pogrešno odgovara
4.2. N različitim učenicima daje zadatke različite težine
4.3. Nastavnik nekim učenicima daje dodatne upute i objašnjenja ili dodatno vrijeme za rad
4.4. Nastavnik uključuje učenike koji se sami ne javljaju ili ne sudjeluju u aktivnostima na satu

<p>5. Poučavanje metakognitivnih vještina i strategija učenja Procjenjuje se koliko poučavanje olakšava razvoj viših kognitivnih procesa, kritičkog mišljenja te razumijevanja i unapređivanja vlastitog učenja</p>
5.1. Nastavnik stavlja naglasak na razumijevanje, a ne samo na zapamćivanje pojmova
5.2. Nastavnik postavlja pitanja koja potiču na razmišljanje (koja potiču kognitivne procese više razine)
5.3. Nastavnik potiče učenike da vlastitim riječima iskažu kako su razumjeli sadržaj koji se uči
5.4. Nastavnik traži od učenika da opisuju i objašnjavaju korake koje koriste u radu na nekom zadatku
<p>6. Povratne informacije i formativno vrjednovanje Opaža se kako se i koliko u procesu poučavanja koriste metode postavljanja pitanja, provjeravanja naučenog i pružanja povratnih informacija koje olakšavaju razumijevanje i usvajanje sadržaja učenja:</p>
6.1. Nastavnik postavlja pitanja kojima provjerava razumijevanje učenika
6.2. Nastavnik ističe napredovanje učenika i njihov uspjeh u učenju (a ne njihove nedostatke)
6.3. Nastavnik ima pripremljena pitanja ili zadatke kojima provjerava razumijevanje i postignuća učenika na satu

REDNI BROJ/POPIS NASTAVNIKA

U projektu je sudjelovalo 14 nastavnika (4 savjetnika i 10 mentora):

REDNI BROJ	NASTAVNIK	SAVJETNIK/MENTOR	Napomena
1.	ANDREJA DRKULEC	savjetnica	
2.	Zvonimir Škopec	mentor	
3.	JELENA GRABUSIN	savjetnica	
4.	JOZO GLIBO	savjetnik	
5.	Vesna Dumančić	mentorica	
6.	SANJA ŠPEHAR	savjetnica	
7.*	Edo Deanović	mentor	*praktična nastava po metodi 4 stupnja (način pisanja pripreme drugačiji)
8.	Vera Tomić-Žager	mentorica	
9.	Andreja Katarina Uremović	mentorica	
10.	Ivan Kovačević	mentor	
11.*	Željka Oblak	mentorica	*praktična nastava po metodi 4 stupnja (način pisanja pripreme drugačiji)
12.	Antonija Vidović	mentorica	
13.*	Vera Adžaga	mentorica	*praktična nastava po metodi 4 stupnja (način pisanja pripreme drugačiji)
14.*	Katica Ošust	mentorica	*praktična nastava po metodi 4 stupnja (način pisanja pripreme drugačiji)

Napomena:

***Detaljna analiza** je u **prilogu 2.1. i prilogu 2.2.**

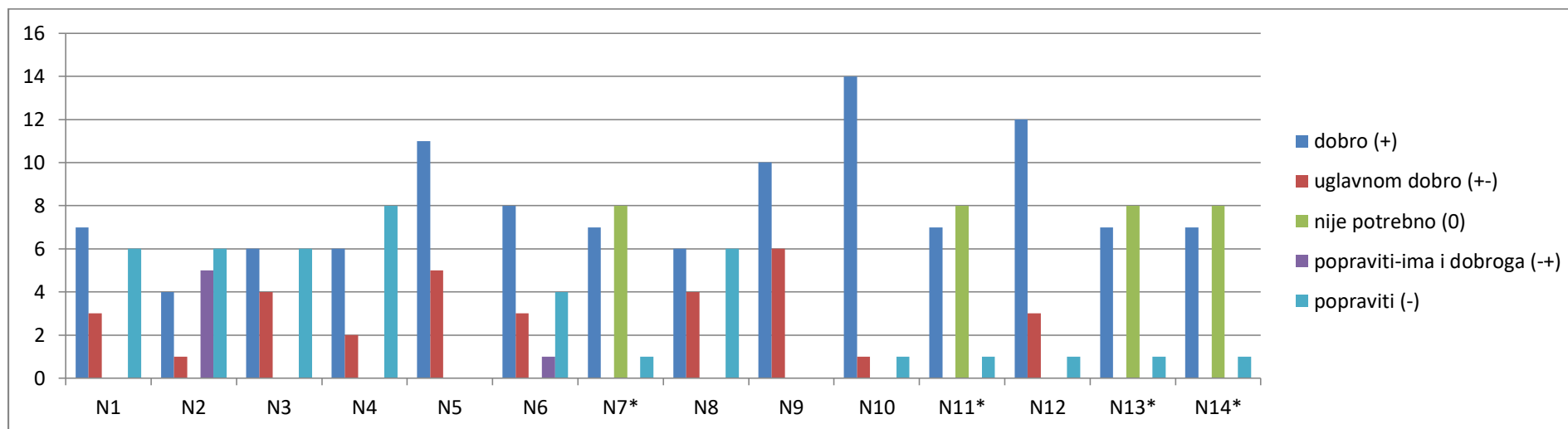
***Kratice** koje se koriste u grafikonu:

- **N1, N2...** - nastavnik pod rednim brojem 1, nastavnik pod rednim brojem 2...
- **E1, E2...** - element pod rednim brojem 1, element pod rednim brojem 2...

2. PREGLED ANALIZE ODRŽANIH NASTAVNIH SATI

ELEMENTI PRIPREME - ANALIZA PRIPREME ODRŽANIH NASTAVNIH SATI (vidjeti prilog 2.1.)

PISANA PRIPREMA-BROJ USPJEŠNO NAPISANIH ELEMENATA po nastavniku (N1, N2,N3...)

ZAKLJUČCI:

Uspješnosti pripreme nastavnika (N) po elementima pripreme kojih ima 16 prikazani su grafikonom .

Prema analiziranim podacima pisanje pripreme nastavnika mentora i savjetnika je vrlo dobro što je i za očekivati.

Nastavnici koji su vrlo uspješno napisali pripremu su:

N10- 14 dobrih i 2 uglavnom dobrih elemenata

N12- 12 dobrih i 3 uglavnom dobrih elemenata

N5- 11 dobrih i 5 uglavnom dobrih elemenata

N9- 10 dobrih i 6 uglavnom dobrih elemenata

N7, N11, N13 i N14- nastavnici koji su pripreme pisali po metodi 4 stupnja - ta priprema ima 8 elemenata koje ne treba pisati u odnosu na pripremu teoretske nastave

Nastavnici koji trebaju popraviti pisanje pripreme su:

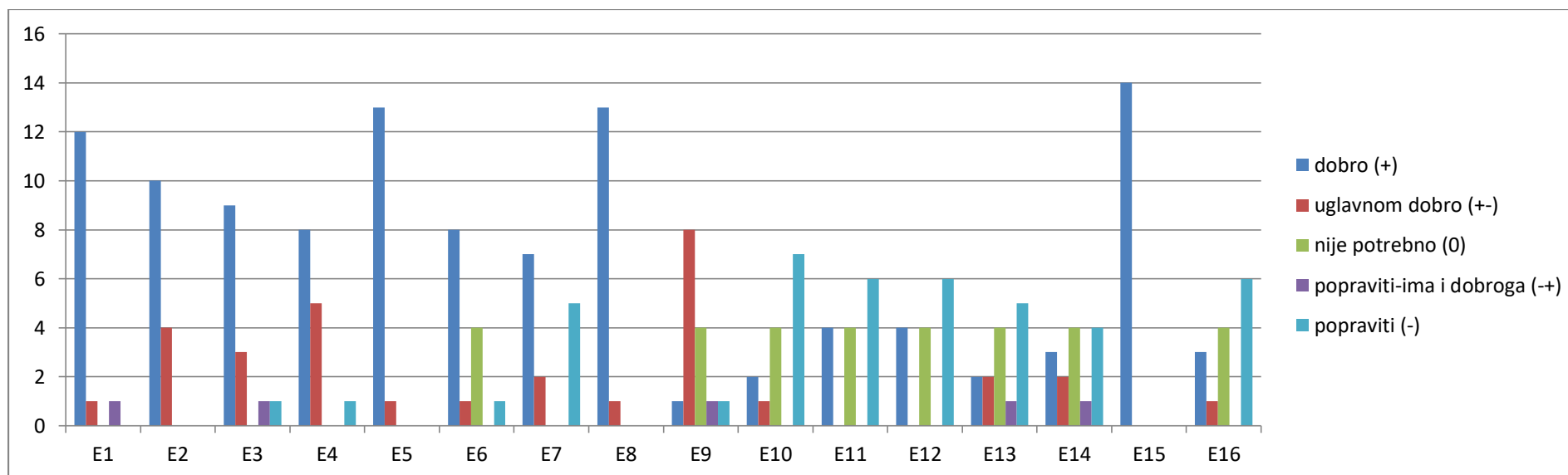
N2- popraviti 11 elemenata

N4- popraviti 8 elemenata

N1, N3, N8- popraviti 6 elemenata

N6- popraviti 5 elemenata

ANALIZA USPJEŠNOSTI NAPISANIH ELEMENATA PRIPREME (E)

ZAKLJUČCI:

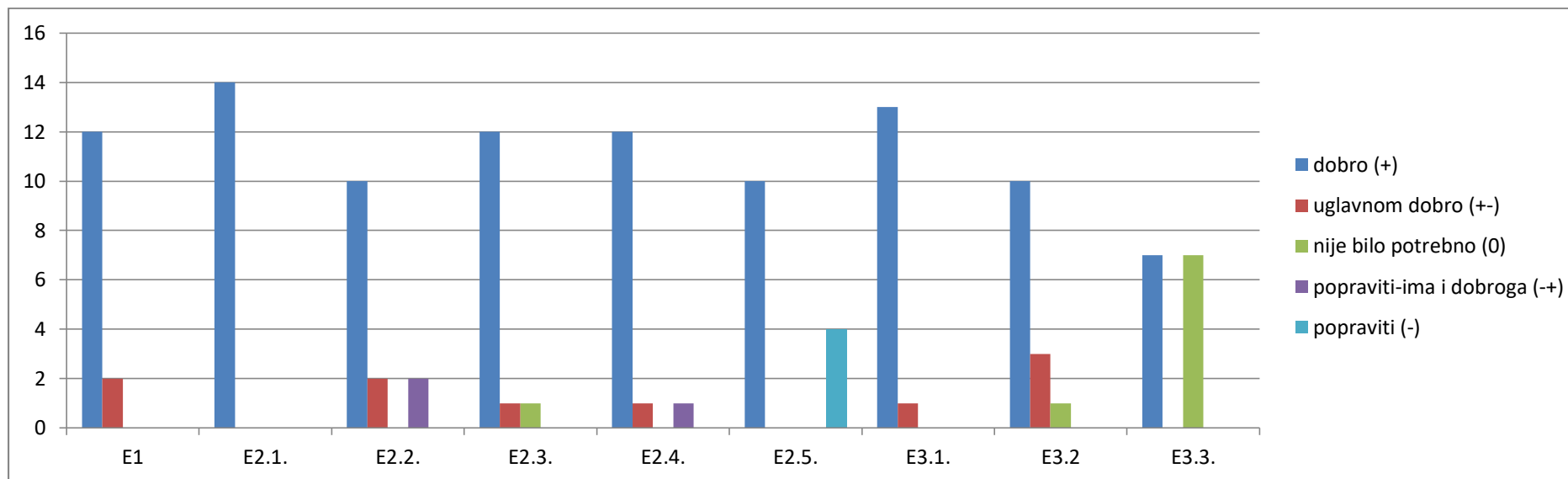
Uspješno napisani elementi:

E15- svi nastavnici imaju **priložene priloge**
E5 -13 nastavnika ima dobro napisane **metode rada** i 1 uglavnom dobro
E8 -13 nastavnika ima dobro napisane dijelove **etapa nastave** i 1 uglavnom dobro
E1 -12 nastavnika ima dobro napisan **cilj sata** i 1 uglavnom dobro
E2 -10 nastavnika ima dobro napisane **kognitivne ishode** i 4 uglavnom dobro
E3 -9 nastavnika ima dobro napisane **psiho-motoričke ishode** i 3 uglavnom dobro
E4-8 nastavnika ima dobro napisane **afektivne ishode** i 5 uglavnom dobro
E6-8 nastavnika ima dobro napisane **sociološke oblike** i 1 uglavnom dobro
E7-7 nastavnika ima dobro napisanu **razinu cilja** i 2 uglavnom dobro
E9-1 nastavnik ima u predviđenoj koloni dobro naznačene **aktivnosti učenika** i 8 uglavnom dobro

Elementi koje treba popraviti:

E10-7 nastavnika treba popraviti **pisanje ishoda-glagola u kolonu aktivnosti učenika**
E11-6 nastavnika treba popraviti pisanje **metoda u kolonu „Napomena“**
E12-6 nastavnika treba popraviti pisanje **socioloških oblika u kolonu „Napomena“**
E16-6 nastavnika treba popraviti pisanje **ključnih točaka u koloni „Napomena“** i 1 koji ima nešto i dobrog
E13-5 nastavnika treba popraviti pisanje **nastavnih sredstava u kolonu „Napomena“** i 1 koji ima nešto i dobrog
E14-4 nastavnika treba popraviti **pisanje priloga u koloni „Napomena“**, etapi korištenja i 1 koji ima nešto i dobrog

ELEMENTI IZVEDBE NASTAVNOG SATA -ANALIZA IZVEDENIH NASTAVNIH SATI PO ELEMENTIMA ANALIZE

Uspješno realizirani elementi izvedbe nastavnog sata:

E2.1. -14 nastavnika, svi jasno iznose **temu sata**

E3.1. -13 nastavnika **aktivno uključuje učenike** u nastavni sat i 1 uglavnom dobro

E1. -kod 12 nastavnika je **opušteno i radno ozračje** i kod 2 uglavnom dobro

E2.3.- 12 nastavnika na satu **izmjenjuju različite aktivnosti**, 1 uglavnom dobro i kod 1 N nije bilo potrebe za izmjenom aktivnosti

E2.4.- kod 12 nastavnika **učenicima je jasno što trebaju činiti**, 1 uglavnom dobro i kod 1 N popraviti, ali ima i dobroga

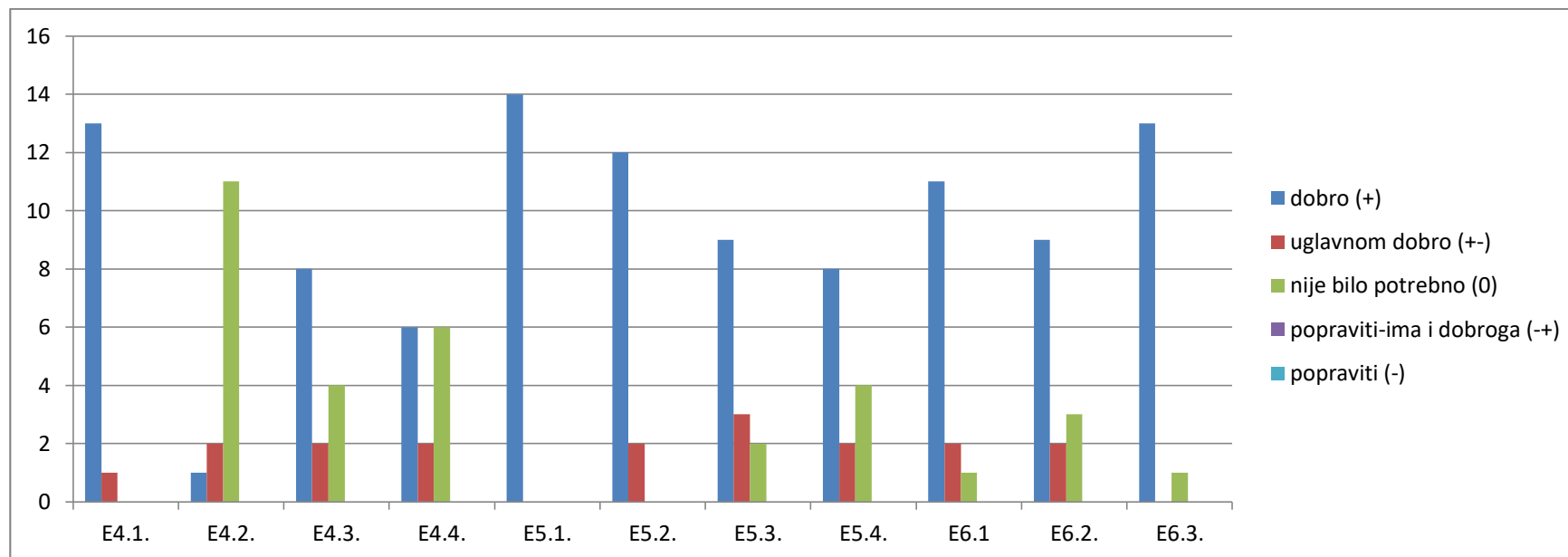
E2.2.- 10 nastavnika **jasno navodi cilj i/ili ishode**, 2 uglavnom dobro i 2 treba to popraviti

E3.2. –kod 10 nastavnika **učenici međusobno surađuju**, kod 3 je uglavnom dobro i kod 1 to nije bilo potrebno

E3.3. -7 nastavnika **potiče učenike da iznose vlastite primjere iz sadržaja koji uče** i kod 7 to nije bilo potrebno

Elementi izvedbe nastavnog sata koje treba popraviti:

E2.5. -10 nastavnika **na kraju sata sažima**, a 4 treba to popraviti

Iz analize grafikona vidljivo je da je izvedba sata po svim elementima vrlo uspješna. Jedino bi trebalo popraviti da se na kraju sata sažme ono što se tijekom sata radilo (4 nastavnika). Treba imati na umu da su svi nastavnici mentori ili savjetnici. Očito, ne bez razloga!

E4.1. (Element 4.1.) Nastavnik ponovno objašnjava ako dio učenika ne razumije ili pogrešno odgovara	E5.1. Nastavnik stavlja naglasak na razumijevanje, a ne samo na zapamćivanje pojmova	E6.1. Nastavnik postavlja pitanja kojima provjerava razumijevanje učenika
E4.2. N različitim učenicima daje zadatke različite težine	E5.2. Nastavnik postavlja pitanja koja potiču na razmišljanje (koja potiču kognitivne procese više razine)	E6.2. Nastavnik ističe napredovanje učenika i njihov uspjeh u učenju (a ne njihove nedostatke)
E4.3. Nastavnik nekim učenicima daje dodatne upute i objašnjenja ili dodatno vrijeme za rad	E5.3. Nastavnik potiče učenike da vlastitim riječima iskažu kako su razumjeli sadržaj koji se uči	E6.3. Nastavnik ima pripremljena pitanja ili zadatke kojima provjerava razumijevanje i postignuća učenika na satu
E4.4. Nastavnik uključuje učenike koji se sami ne javljaju ili ne sudjeluju u aktivnostima na satu	E5.4. Nastavnik traži od učenika da opisuju i objašnjavaju korake koje koriste u radu na nekom zadatku	

3. ZAPAŽANJA I PREPORUKE (samo)OPAŽAČA I PEDAGOGINJE

Zapažanja i preporuke (samo)opažaća i pedagoginje (*prilog 7*) **smo priložili uz svaku pripremu**. Preporučujemo istovremeno otvoriti zapažanja i pripremu pojedinog nastavnika da bi se bolje mogla povezati zapažanja i preporuke sa samom pripremom.

Uspješnost pripreme i sata pratili smo kroz ostvarene elemente pripreme (16 elemenata) i realizacije sata (20 elemenata) - vidjeti prethodnu analizu.

U koloni analize **pedagoginje** najprije su prikazani postotci uspješnosti nastavnika po tim elementima, a zatim ukupan postotak uspješnosti sata (36 elemenata).

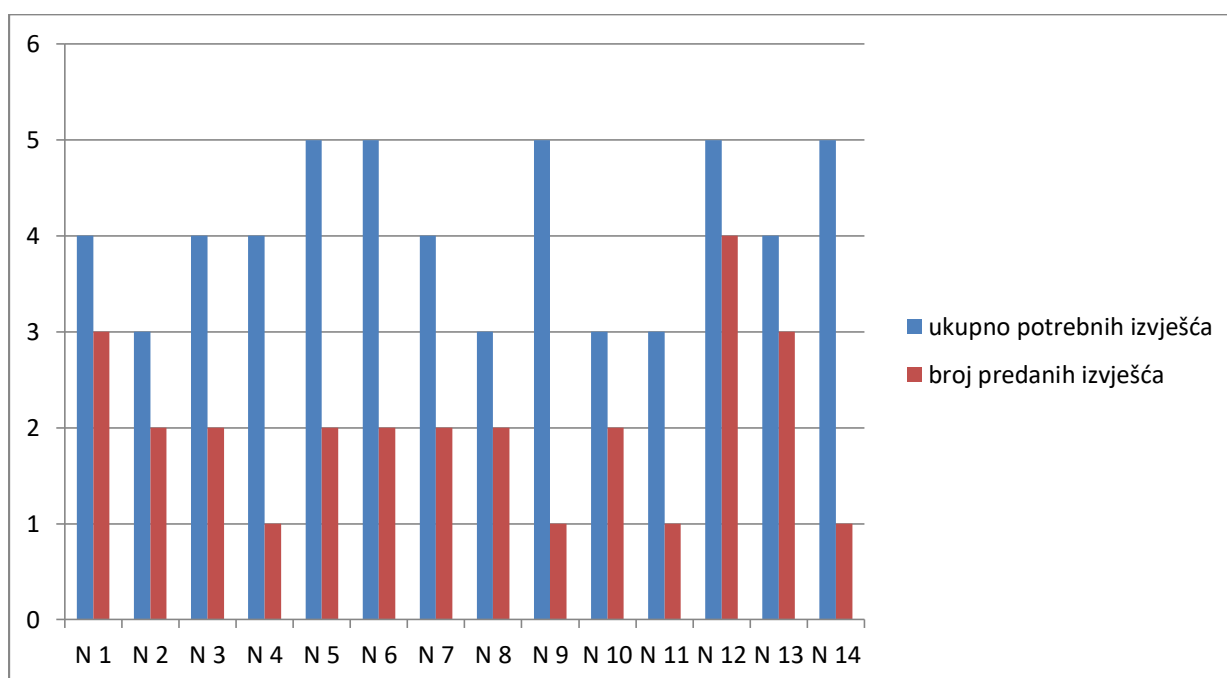
Nastavnici s oznakom * su nastavnici stručni učitelji praktične nastave koji su imali poseban obrazac praćenja (*PRILOG 1.1.*) i nešto drugačije elemente uspješnosti.

Pregled analize elemenata uspješnosti po nastavniku

Redni broj nastavnika	Analiza pripreme (16 elemenata)		Analiza izvedbe (20 elemenata)		Ukupno (36 elemenata)	
	Broj uspješnih elemenata	%	Broj uspješnih elemenata	%	Broj uspješnih elemenata	%
1	10	63	20	100	30	83
2	5	31	19	95	24	67
3	10	63	20	100	30	83
4	8	50	20	100	28	78
5	16	100	18	90	34	94
6	11	69	20	100	31	86
7*	15	94	19	95	35	97
8	10	63	19	95	29	81
9	16	100	20	100	36	100
10	15	94	20	100	35	97
11*	15	94	19	95	34	94
12	15	94	19	95	34	94
13*	15	94	20	100	35	97
14*	15	94	20	100	35	97

4. EVIDENCIJA O PREDANIM IZVJEŠĆIMA opažanog sata

Nastavnik pod brojem	Broj opažača	Broj predanih izvješća	Samoopažanje predano	Ukupno potrebnih izvješća	Broj predanih izvješća	%
1	3	2	+	4	3	75
2	2	2	-	3	2	67
3	3	1	+	4	2	50
4	3	1	-	4	1	25
5	4	1	+	5	2	40
6	4	1	+	5	2	40
7	3	2	-	4	2	50
8	2	1	+	3	2	67
9	4	1	-	5	1	20
10	2	1	+	3	2	67
11	2	0	+	3	1	33
12	4	3	+	5	4	80
13	3	2	+	4	3	75
14	4	0	+	5	1	20
UKUPNO	43	18	10	57	28	49

Zaključak o primjeni i predaji izvješća opažanog sata (PRILOG 2 – obrazac Izvješća):

Iz analize predanih izvješća vidljivo je da **51% nastavnika ima otpor prema pisanim izvješćima** i ne prepoznaju njihovu važnost, bilo za arhivu ili potrebu pedagoške analize.

Prema mom iskustvu, **približno polovica nastavnika ima negativan stav prema svim vrstama pisanih materijala**, odnosno prema dokumentaciji što će dio nastavnika potvrditi i u upitniku koji sam provela.

Kao pedagoginja i voditeljica projekta, bila sam nazočna na svim sastancima stručnih aktiva analize sati kolegijalnog opažanja i dobila potvrdu da je obrazac izvješća dobra vodilja nastavnicima kako analizirati sat. **(PRILOG 2)**

Svi opažači i prikazivači su vrlo kvalitetno prikazali opažani (izvedeni) nastavni sat. Imali su popunjen obrazac (pisan rukom) ili su jednostavno pomoću njega govorili svoja opažanja.

Problem je nastao kada sam nastavnike zamolila da taj isti obrazac **napišu elektronički** i pošalju ga za potrebe ovog priručnika. Od potrebnih 57 izvješća **predano je 28 (49%)**.

Napomena: U izvješćima sa (samo)promatranog nastavnog sata bila su tri pitanja koja se odnose na mišljenje opažača na teme:

- 1. Moja omiljena netradicionalna metoda.**
- 2. Kolegijalno opažanje smatram**
- 3. Želim reći**

ANALIZA istih slijedi:

5. ANALIZA 3 pitanja iz Izvješća *(detaljnije u prilogu 4)*

1. Moja omiljena netradicionalna metoda:	Broj N
<i>Bez odgovora</i>	1
Metoda 4 stupnja	4
Suradničko učenje	4
Aktivno učenje	2
Učenje otkrivanjem	2
Metoda učenja stvaranjem	2
Metoda igre	2
Traženje informacija na Internetu	2
Učenje putem istraživanja.	1
Metoda pojačanog učenja	1
Učenje putem rješavanja problema	1
Metoda demonstracije primjera, zatim samostalan rad učenika na zadacima.	1
Dokumentacijska metoda	1
NEDEFINIRANE METODE ili sociološki oblik rada	4
Rad u paru (sociološki oblik rada)	1
Više njih, još se ne mogu odlučiti na jednu	1
Ovisi o ciljevima, ishodima koje treba ostvariti.	1
Nijedna. Mislim da je i dosadašnja nastava bila u redu, ako joj se posvetilo dovoljno vremena.	1
UKUPNO	28

Zaključak:

po općim definicijama metoda odnosno strategija (aktivno učenje, suradničko učenje) vidljivo je da nastavnici još uvijek ne upotrebljavaju nazive konkretnih metoda. Zato sam uredila **podsetnik suvremenih metoda suradničkog učenja** prema metodama za kritičko čitanje i pisanje- **PRILOG 3**

2. Kolegijalno opažanje smatram:	Broj N
Bez odgovora	1
Korisnim i dobrim 79%	22
Dobro uz popratne nedostatke	3
-korisnim i „osvježavajućim“, ali dodatna papirologija ga opterećuje -zanimljivo je promatrati nepoznate sadržaje biti u ulozi učenika -inspirativno je vidjeti nove metode i pristupe poučavanja	1
Korisnim u slučaju kada se opaža sat nastavnika koji želi/ ima volju pokazati svoj sat drugim kolegama, odnosno, kada se nastavnikov sat opaža „bez prisile“ i kolega i promatranog nastavnika. U protivnom, opažanje uzrokuje stres, nelagodu, pa čak i svađu među kolegama.	1
Dosta dobro. Kada se sat završi, ukratko se sumiraju dojmovi, kako se to vidjelo iz „drugog kuta“. Ne znam da će baš puno pomoći, jer taj sat može biti namjerno „isfriziran“ da sve štima.	1
NEGATIVNI DOJMOVI	2
Trenutno, nečime što nas opterećuje i stvara napetu (negativnu) atmosferu u kolektivu	1
Želim reći da se na kolegijalnom opažanju osjećam vrlo neugodno jer se ne smatram kompetentnom analizirati rad (metode) svoga/svoje kolege/kolegice, pogotovo ako se radi o struci o kojoj ne znam ništa. Također smatram, vidim i čujem, konkretno u zbornici, da je takvo opažanje izvor nesuglasica između kolega, koje onda narušavaju čitavu atmosferu i daljnju suradnju među njima. Mislim da je bolje, ako ga moramo primjenjivati, opažanje ograničiti na aktive, gdje članovi razumiju sadržaj na koji se primjenjuju određene metode i tako ih lakše analiziraju.	1
UKUPNO	28

Zaključak:

Od 28 nastavnika 22 (79%) ima pozitivno mišljenje o kolegijalnom opažanju, a još 3 uglavnom pozitivno mišljenje. Dakle, **25 nastavnika, od njih 28** koji su predali pisano izvješće, **ima pozitivne dojmove, što je 98%**.

S obzirom da je 49 nastavnika aktivno sudjelovalo u kolektivnom opažanju, tek je **43% izrazilo svoje mišljenje o kolektivnom opažanju putem pitanja Izvješća (PRILOG 2).**

Za sustavnu analizu provela sam još jedan upitnik na sastancima stručnih aktiva kada su Izvješća prezentirana. Tako su svoja razmišljanja o kolektivnom opažanju mogli iskazati svi nastavnici, njih 60, a od kojih je 49 aktivno sudjelovalo (14 prikazivača nastavnog sata, a 35 nastavnika opažača) i 11 nastavnika suradnika u nastavi, ili onih koji iz određenih razloga nisu sudjelovali u opažanju. 11 je nastavnika svoj sud o korisnosti KO moglo donijeti na osnovi izvješća nastavnika opažača. **Vidjeti prilog 2 i prilog 4 i ovu analizu.**

3. Želim reći:	Broj N
Bez odgovora	12
POZITIVNI KOMENTARI	8
Hvala Blažo!	1
	1
Sat je bio zanimljiv i poučan. Nastavni sat je dobro strukturiran i pripremljen. (za sat A.K. Uremović)	1
Želim pohvaliti rad pedagoginje čijim zalaganjem i poticanjem profesora na primjenu netradicionalnih nastavnih metoda podižemo kvalitetu škole.	1
Svidio mi se prijedlog nastavnice o vršnjacima pomagačima kada se pojave teškoće u svladavanju gradiva na računalu (za sat S. Špehar)	1
Dobro je kad su opažači iz općih predmeta i drugih struka, jer na taj način vide drugačiji način realizacije nastavnog sata.	1
Sat odrađen uspješno, uz nepoštivanje vremena pojedinih stupnjeva te nejasnog razgraničenja između III i IV stupnja. (za sat V. Adžaga)	1
Svaka iskrena kritika ili pohvala kolega promatrača može biti poticaj da uočimo eventualne pogreške ili prednosti svoga načina poučavanja.	1
SAVJETI I PREPORUKE	3
-smanjiti nebitno ponavljanje, papirologiju i koncentrirati se na bitne dijelove samog kolegijalnog opažanja	1
Smatram da je nepotrebno da nastavnik koji održava sat popunjava ovaj obrazac i analizira sam svoj sat, osim da u jednoj rečenici iznese svoje mišljenje o uspješnosti sata.	1
Potreban je veliki trud nastavnika u osmišljavanju sata i pripremu različitih nastavnih materijala. Ponekad se i dobronamjerna kritika shvati previše osobno što može izazvati dodatnu količinu stresa.	1
NEUTRALNI KOMENTARI	4
Sve sam već rekla.	1
Rečeno u prijašnjim poglavljima.	1
Pozdravljam inicijativu dolaženja drugih nastavnika i pedagoga na nastavu, ali ne bih olako odbacio dosadašnju nastavu, jer i takva nastava je dala i inženjera i kojekakvih stručnjaka... Nećemo mi sa ne tradicionalnim metodama postići ništa ekstravagantno, samo djeci pokazati da se i do informacija može doći na drugačiji put. Sam proces nastave nije nimalo lagan. Svaki nastavni sat može otići na svoju stranu.	1
Svim kolegama puno uspjeha u radu	1
NEGATIVNI KOMENTARI	1
Na svim dosadašnjim kolegijalnim opažanjima prošle i ove godine (prisuta sam bila na 6) zamijetila sam veliki trud nastavnika u osmišljavanju sata i ogromnu dozu stresa svih nastavnika, bez obzira na radno iskustvo.	1

Zaključak:

Od 28 nastavnika koji su predali Izvješće **57% je imalo potrebu nešto dodati.**

Osam nastavnika (29%) je dodalo pozitivne komentare, a samo jedan, odnosno **dva nastavnika je izrazio negativno razmišljanje o kolektivnom opažanju pozivajući se na veliki stres nastavnika.** Naravno, slažem se s njima, uz komentar da je svaki javni nastup stres, ali **stres nije razlog izbjegavanja obaveza i rada na stručnom usavršavanju.**

Tri nastavnika dali su prijedlog **smanjiti papirologiju.** I s njima se slažem, ali **tek onda kada ta papirologija ne služi kao pomoć u obavljanju zadanog cilja.**

6. ANALIZA UPITNIKA

Da bismo dobili pouzdanije podatke o uspješnosti i potrebi kolegijalnog opažanja proveden je upitnik (**PRILOG 5**).

Način provedbe: nastavnici su imali zadatak popuniti tri lista s određenim **temama**:

- **Kolegijalno opažanje**
- **Netradicionalne metode**
- **Analiza rada aktiva i pedagoginje**

Za svaku su temu postavljene tvrdnje i tablica u koju je nastavnik trebao staviti znak „+“ u kolonu koja je odražavala njihovo mišljenje.

Detaljna analiza je u **PRILOGU 5.1.**, a ovdje prikazujemo samo neke rezultate i zaključke.

Vrijeme i uzorak provedenih upitnika

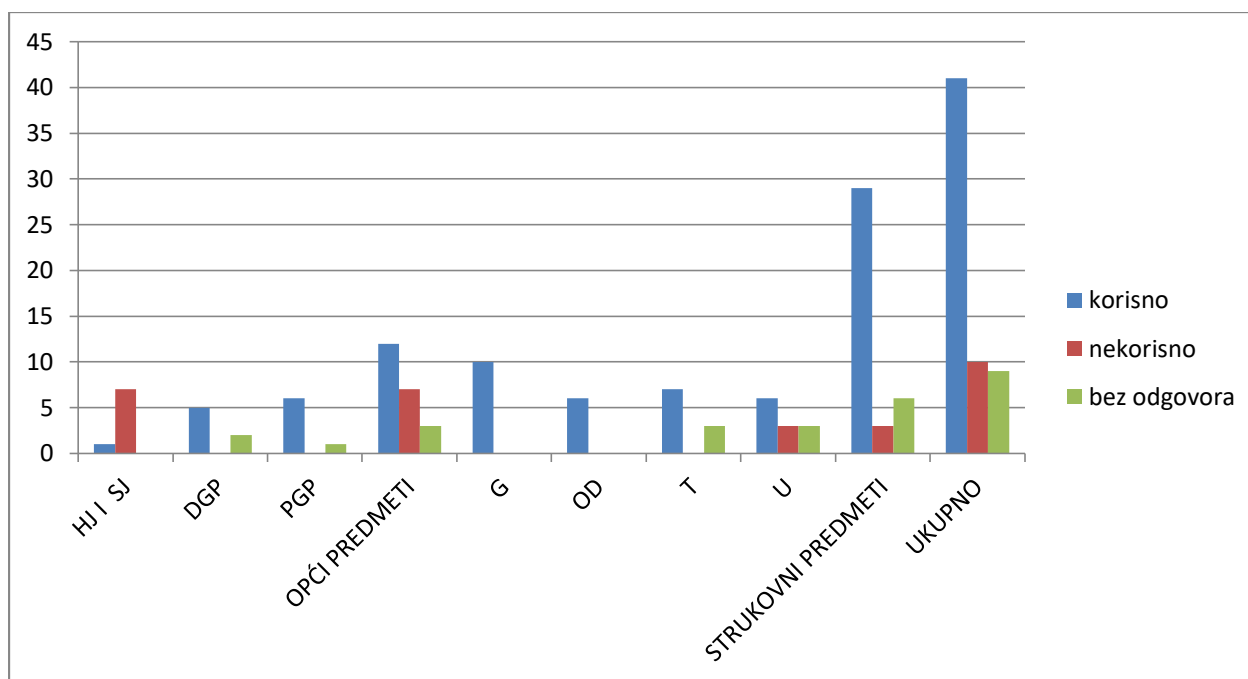
SA	DATUM provedbe	UZORAK <small>(br. nastavnika koji su popunjavali upitnik)</small>	NAPOMENA
Hrvatskog jezika i stranog jezika (HJ I SJ)	08.01.2018.	8	
Društvene grupe predmeta (DGP)	09.01.2018.	7	
Prirodne grupe predmeta (PGP)	28.12.2017.	7	
Graditeljstva (G)	27.12.2017.	10	
Obrade drva (OD)	09.01.2018.	6	Popunjavao 1 nastavnik koji nije sudjelovao u KO
Tekstila (T)	28.12.2017.	10	Nakon anketiranja dio N rekli da nisu znali da trebaju odgovoriti na sva postavljena pitanja-na sva 3 lista
Ugostiteljstva (U)	10.01.2018.	12	Popunjavala i 4 nastavnika koji nisu sudjelovala u kolegijalnom opažanju
UKUPNO	27.12.2017.- 10.01.2018.	60	

Napomena:

U daljnjem tekstu, grafikonima koristit ćemo **kratice** svakog aktiva kako je navedeno u gornjoj tablici.

Kolegijalno opažanje je korisno /nekorisno

Pitanje: Kolegijalno opažanje je:

Zaključak:

Od 60 nastavnika koji su popunjavali upitnik, **41 (68%)** se izjasnilo da je kolegijalno opažanje **korisno**, a 10 nastavnika (17%) da je nekorisno.

Premda je bilo za očekivati da su nastavnici općih predmeta svjesniji važnosti metodike u nastavi nego strukovni nastavnici, zanimljivo je da **najveće nezadovoljstvo iskazuju nastavnici hrvatskog i stranog jezika**, njih 7 od 8 (87%), a od 14 nastavnika SA DGP i SA PGP troje (21%) se nije izjasnilo, što također možemo smatrati kao odgovor da je kolegijalno opažanje po njima nekorisno.

Pokazalo se da je nastavnicima općih predmeta (posebno SA HJ i SJ), koji su imali metodiku tijekom studiranja, to bio ometajući čimbenik u otvorenosti prema učenju novih metoda i razmjeni iskustava. Osim upitnikom i na sastanku stručnog aktiva usmeno su se izjasnili da smatraju kako su svi kolege dovoljno stručni i da ne treba „kontrolirati kolegicu/kolegu“ već da je to posao pedagoginje i ravnateljice. Osjećali su se vrlo neugodno dok su promatrali nastavni sat jer su vidjeli da kolege imaju tremu i da im je također bilo neugodno. Također smatraju da nisu kompetentni prosuditi kvalitetu nastave.

Opaska pedagoginje: zahvaljujem se članovima HJ i SJ na iskrenosti. Dio njih vjeruje da se kolege ostalih aktiva „nisu usudili“ reći da je kolegijalno opažanje nepotrebno i stresno. I to je moguće, no poput njih u anonimnoj anketi to su svi mogli reći bez bojazni, ali nisu.

Ako smo kompetentni planirati i realizirati svoj nastavni sat jer smo imali tijekom studiranja metodiku, onda smo itekako kompetentni prosuditi rad ostalih nastavnika. Posebice, jer postoji obrazac koji nam pomaže pratiti elemente kvalitetne nastave.

Treba napomenuti da je pedagoginja još od školske godine 2012./13. individualno i grupno educirala sve nastavnike kako se prati i analizira nastavni sat, a Obrazac je bio dostupan svim nastavnicima u zbornici u papirnatom obliku i na radnoj površini računala.

Prema dobivenim podacima vidljivo je da su **nastavnici strukovnih predmeta otvoreniji za učenje netradicionalnih metoda kolegijalnim opažanjem** nego li nastavnici općih predmeta. Bolje su razumjeli cilj kolegijalnog opažanja. Shvatili su da je prema obrascu praćenja (**Prilog 1 i Prilog 1.1.**) svaki nastavnik u mogućnosti procijeniti kvalitetu nastave bez obzira koje struke i metodičke edukacije bio. Od nastavnika strukovnih predmeta, samo se 3 nastavnika SA ugostiteljstva izjasnilo da je KO nekorisno, a 3 nastavnika se nije izjasnilo. Dakle, 50% nastavnika SA ugostiteljstva smatra KO korisnim. Ili, **od 38 nastavnika strukovnih predmeta, 29 (76%) smatra kolegijalno opažanje korisnim.**

Valja napomenuti da niti jedan nastavnik SA HJ i SJ i SA PGP nije napredovao u struci.

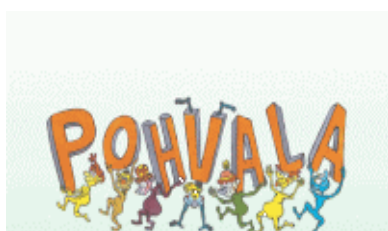
Dakle, **od 29 nastavnika općih predmeta samo je dva nastavnika SA DGP napredovalo u struci (7%).**

Od 43 nastavnika strukovnih predmeta 15 je nastavnika napredovalo u struci (35%)

Prikaz napredovanja nastavnika u struci po stručnim aktivima

SA	Broj članova	mentora	savjetnika	ukupno	%
Hrvatskog jezika i stranog jezika (HJ i SJ)	11	0	0	0	0
Društvene grupe predmeta (DGP)	10	1	1	2	20
Prirodne grupe predmeta (PGP)	8	0	0	0	0
UKUPNO OPĆI PREDMETI	29	1	1	2	7
Graditeljstva (G)	11	2	0	2	18
Obrade drva (OD)	6	2	0	2	33
Tekstila (T)	11	6	2	8	73
Ugostiteljstva (U)	15	2	1	3	20
UKUPNO STRUKOVNI PREDMETI	43	12	3	15	35
SVEUKUPNO	72	14	4	18	25

I bez detaljnije stručne analize odmah je uočljiva **povezanost napredovanja u struci i spremnosti na učenje kolegijalnim opažanjem.**

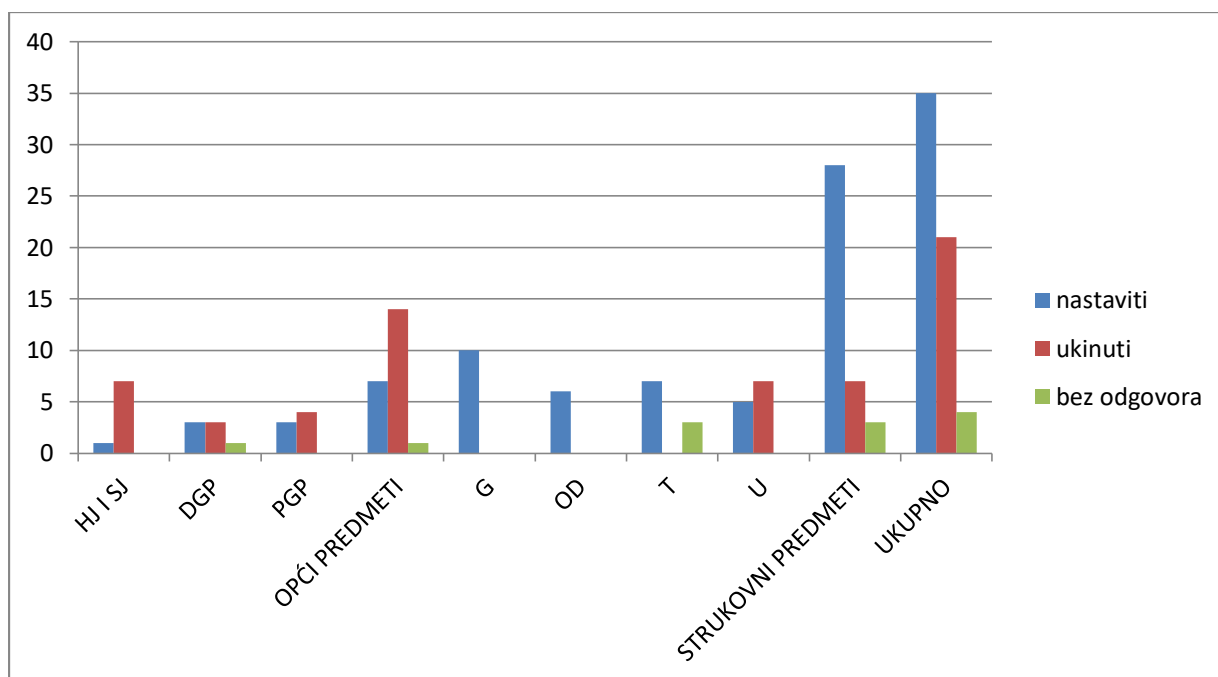

nastavnicima SA tekstila

Kolegijalno opažanje treba nastaviti /ukinuti

Pitanje: Iduće školske godine kolegijalno opažanje treba:

Zaključak:

Za očekivati je da su rezultati prethodnog pitanja vezani za rezultate ovog pitanja. Tako se i pokazalo. Naime, više od polovice nastavnika općih predmeta, 14/22 (64%) smatra da kolegijalno opažanje treba ukinuti. Opet su nastavnici SA HJ i SJ najviše nezainteresirani za stručno usavršavanje putem kolegijalnog opažanja, 7/8 nastavnika (87%) jer, kako su se usmeno izjasnili na sastanku stručnog aktiva, smatraju da je to za njih „gubitak“ vremena i da nemaju puno toga novoga naučiti. Smatraju da bi možda međusobne posjete kolegama iz stručnog aktiva još i imale smisla, ali da nema smisla promatrati nastavni sat kolega strukovnih predmeta jer oni imaju sasvim različite metode.

Tim čine različite sposobnosti!

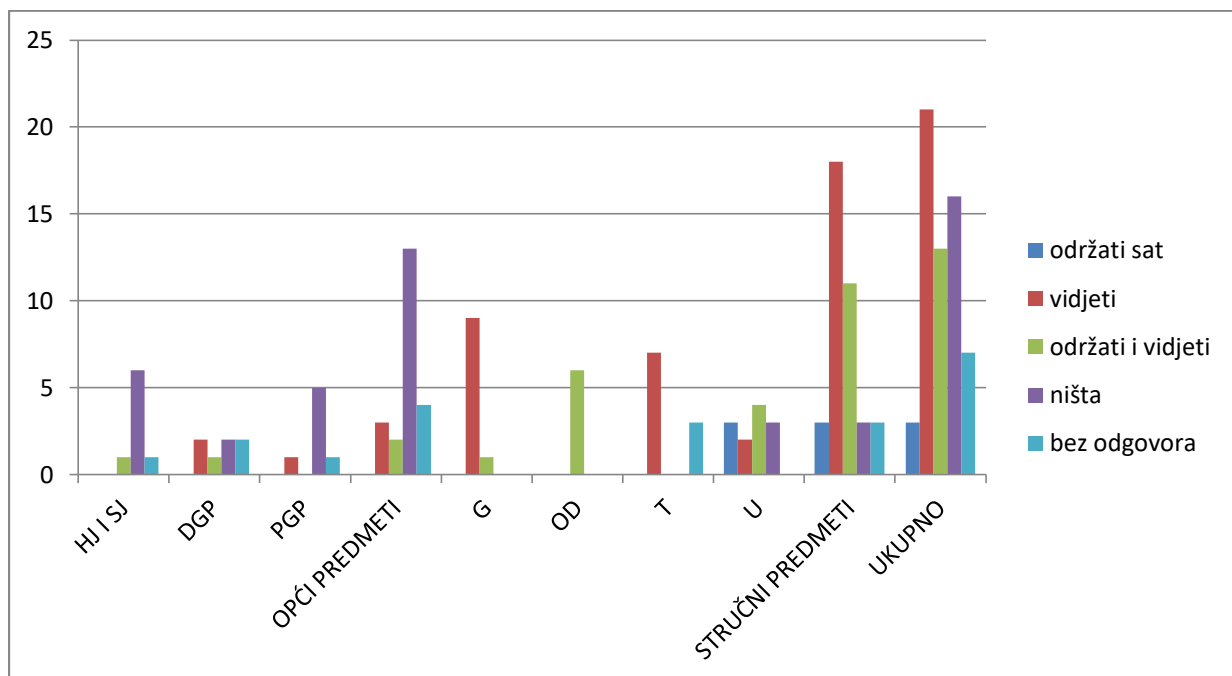
Učimo od onih koji su od nas

RAZLIČITI!

Zanimljivo je da nastavnici koji su vidjeli korisnost KO SA DGP (5/7=71%) i SA PGP (6/7=86%) sad bi rado ukinuli kolegijalno opažanje (SA DGP 3/7=43% i SA PGP 4/7=57%) premda na sastanku usmeno nisu naveli niti jedan razlog ukidanja KO. U daljnjem neslužbenom razgovoru dalo se naslutiti da je osnovni razlog „papirologija“ i želja malo se odmoriti od KO.

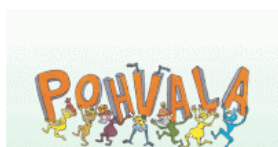
Iduće školske godine želio/la bih (ne)sudjelovati u kolegijalnom opažanju

Pitanje: Iduće školske godine želio/željela bih:

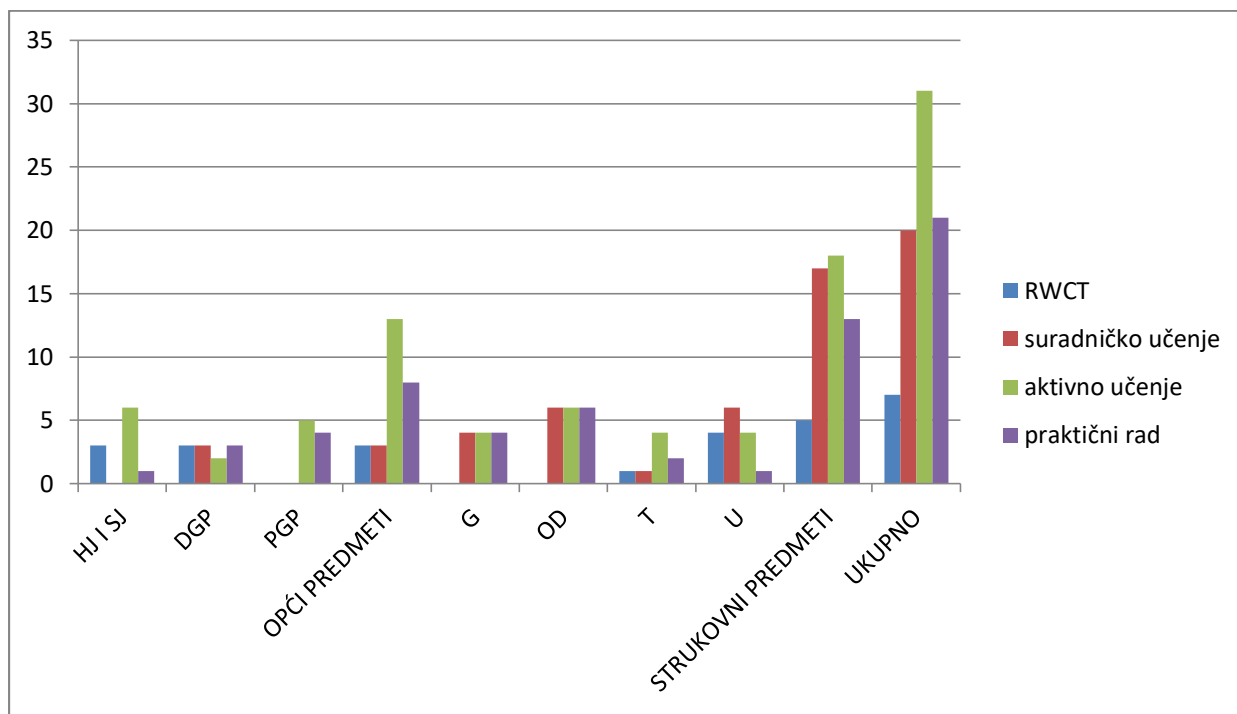
Zaključak

Vrlo mi je, kao pedagoginji, bila neugodna spoznaja da su nastavnici općih predmeta, koji su zapravo profesori i trebali bi biti nositelji metodičkih spoznaja i kolektivnim usavršavanjem o metodama educirati nastavnike strukovnih predmeta, izrazito nezainteresirani za stručno usavršavanje kroz kolektivno opažanje. **Od 22 nastavnika općih predmeta njih 13 (59%) nije zainteresirano sudjelovati u kolegijalnom opažanju, odnosno kolektivnom stručnom usavršavanju.** Ako tome dodamo 4 nastavnika bez odgovora, pod vjerojatnom pretpostavkom da ne žele sudjelovati u KO, **onda je to 17/22 (77%). Iznenadujuće i zabrinjavajuće.** Opet najviše zabrinjava SA HJ I SJ, njih 6/8 (75%) nije zainteresirano za KO. Svega 3 nastavnika SA U ne žele sudjelovati i 3 nastavnika SA T koji nisu odgovorili. Tih 6 nastavnika su vjerojatno suradnici u nastavi od kojih su mi se kasnije neki obratili i rekli da su tako odgovorili jer oni uvijek rade sa svojim stručnim učiteljima po metodi četiri stupnja pa ih ne zanimaju ostale metode. Tako bismo mogli zaključiti da su **svi nastavnici strukovnih predmeta zainteresirani sudjelovati u kolegijalnom opažanju.** Istina, najveći broj je zainteresiran za **vidjeti nastavni sat, 18/38=47%**, ali su bar spremni sudjelovati i učiti.

Koje nastavne metode bi željeli upoznati, vidjeti?

Pitanje: Koje nastavne metode bi željeli upoznati, vidjeti?

Zaključak:

S obzirom da su članovi aktiva odgovarali anonimno i na jednom zajedničkom papiru, nije vidljivo ima li nastavnika koji se nisu izjasnili niti za jednu metodu i strategiju, dok se jedan nastavnik mogao opredijeliti za sve predložene metode. U ovom pitanju zanimalo me koliko su nastavnici zainteresirani za nove načine rada. Kako se na oglednim satima pretežno spominjalo da se koristila **metoda aktivnog učenja i suradničkog učenja** nije me iznenadilo da je **najveći broj nastavnika odlučio bolje upoznati** upravo te metode odnosno strategije.

Kako sam već spomenula, iduće ćemo školske godine veću pozornost posvetiti novijim metodama. Organizirat ću radionice u kojima će nastavnici moći upoznati neke od metoda odnosno strategija.

Vidljivo je i u primjerima priprema u prilogu da je nastavnicima lakše pisati da je suradničko učenje i aktivno učenje metoda, premda su to strategije. U okviru tih strategija postoji neizmjereno mnogo konkretnih metoda. Podsjećam da **nastavnik može i sam izmisliti i imenovati neku metodu i procijeniti kojoj strategiji ta metoda pripada.**

Vidjeti **PRILOG 3.**

VAŽNO!

Navest ćemo skraćeni oblik PODSJETNIKA METODA:

Strategija-metoda i opis

OLUJA IDEJA- sastoji se od etape proizvodnje ideja (bez analize i prosuđivanja) i etape prosuđivanja ideja. Prvo se proizvode ideje, a zatim analiziraju i biraju one koje su primjenjive u praksi.

INSERT METODA

Nakon što metodom OLUJA IDEJA učenici ispitaju svoje predznanje o temi koja se obrađuje u nekom tekstu, zamoli se učenike da označe ulomke koji potvrđuju ono što su već znali (V) ili koji pobijaju ono što su mislili da znaju (-), te ulomke o kojima imaju pitanja (?).

ŠEST ŠEŠIRA "Šest šešira za razmišljanje" je tehnika koja Vam pomaže da sagledate važne odluke s različitim stajališta. **Bijeli šešir** - informacije. **Crveni šešir** - osjećaji i intuicija. **Crni šešir** – kritika i oprez. **Žuti šešir** - ističe ono što je pozitivno. **Zeleni šešir** je kreativni šešir. **Plavi šešir** razmatra proces.

KAD SE RAZBROJENE GLAVE SLOŽE

1. Učenici se podijele u tročlane ili četveročlane skupine
2. Unutar skupine se „razbroje“ od 1 do 3 ili od 1 do 4
3. Nastavnik postavi pitanje ili problem
4. Učenici pojedinačno razmisle o problemu
5. Potom u grupi diskutiraju o problemu
6. Nastavnik prozove neki broj, a svi učenici s tim brojem izvijeste cijeli razred o diskusiji u svojoj grupi

RAZMISLI I U PARU ZAMIJENI

Jednostavna metoda suradničkog učenja koja se može primijeniti na većinu sadržaja. Zada se tema i učenici imaju zadatak pojedinačno razmisliti o toj temi, zatim nađu suradnika i u paru razmijene svoje mišljenje (3-4 minute)

KOLO NAOKOLO

Suradnička aktivnost u kojoj se jedan papir šalje od člana do člana male grupe (3-4 člana). Jedan član napiše neku ideju, šalje papir slijedećem članu i tako u krug. Može biti nekoliko krugova. Svaki član može pisati drugom bojom. Postoji i usmena inačica ove tehnike (za ponavljanje sadržaja, ali i kao motivacija).

ČINKVINA

– sposobnost sažimanja informacija i osjećaja u nekoliko riječi

Uputa za pisanje pjesme od 5 stihova:

1. red: opis teme u jednoj riječi – IMENICA ...	Požega
2. red: opis teme u dvije riječi – DVA PRIDJEVA ...	lijepa, pitoma
3. red: opis teme u tri riječi – TRI GLAGOLA ILI GL. IMENICE...	spava, raste, miruje
4. red: fraza od 4 riječi koje izražavaju osjećaje u vezi s temom ...	Volim svoj grad
5. red: istoznačnica (jedna riječ) koja ponovno sažima bit teme...	mir

KWL TABLICA (ZNAM-ŽELIM ZNATI-NAUČIO SAM)

Pri obradi novog gradiva učenici zapisuju:

- Što misle da znaju o temi
- Što žele znati o temi
- Što su novo naučili

KOCKARENJE

Strategija poučavanja koja omogućuje obradu neke teme iz različitih perspektiva. Učenici se služe kockom na kojoj su napisane natuknice za mišljenje i pisanje: OPIŠI, USPOREDI, POVEŽI, RAŠČLANI, PRIMIJENI, ZA/PROTIV.

Učenici kratko (2-4 minute) slobodno pišu o zadanoj temi kroz svih 6 ploha kocke.

OPIŠI: zagledajte se u predmet (možda samo u mislima) i opiši – boje, oblik, veličinu

USPOREDI: Čemu slični? Od čega se razlikuje ?

POVEŽI: Na što vas podsjeća? Što vam pada na um?

RAŠČLANI: Kako se proizvodi (možeš i izmisliti)?

PRIMIJENI: Kako se može upotrijebiti?

ZA/PROTIV: Zauzmite stav, služite se dokazima po volji (logičkim, ali i budalastim)

Nakon pisanja učenici razmjenjuju svoje odgovore (u paru ili grupi).

SLAGALICA – je suradnička metoda u kojoj svaki učenik mora aktivno sudjelovati i preuzeti odgovornost za svoj dio rada. Koristit će se **kada se obrađuje neki duži sadržaj koji ima puno informacija**, a može se podijeliti u manje dijelove s podnaslovima.

Ako se tekst koji će učenici proučavati podijelio na četiri dijela i učenici će se podijeliti u male skupine po četiri člana. Svaki član dobije jedan dio teksta, a svi dijelovi čine cjelinu teksta/sadržaja. Ovako raspoređeni učenici – zovu se matična skupina. No učenici se trebaju formirati u nove skupine i to prema sadržaju (tj. podnaslovu) teksta koji su dobili, a s obzirom da sada svi učenici iste skupine imati isti sadržaj, oni postaju eksperti za taj dio sadržaja pa će se i njihove skupine zvati „ekspertne skupine“.

Učenici u „ekspertnim skupinama“ trebaju pročitati tekst, dobro ga proučiti i dogovoriti se što je najvažnije u tekstu o čemu bi trebali poučiti svoje vršnjake kada se vrate u „matične skupine“. Pri tom svaki učenik može koristiti neku od tehnika bilježenja činjenica koje će reći svojim vršnjacima, a to može biti Vennov dijagram, T-tablica, Grozd i td.

Nakon određenog vremena, svaki se učenik iz „ekspertne skupine“ vraća u svoju „matičnu skupinu“ i svoje vršnjake poučava onom dijelu teksta (nastavnog sadržaja) za koji je postao „ekspert“ – tako se svi učenici u maloj skupini upoznaju sa cjelokupnim sadržajem.

UGLOVI – su odlična aktivnost suradničkog učenja kada se želi da učenici rasprave o nekoj kontroverznoj temi ili pitanju koje može imati više različitih odgovora/mišljenja. Nakon čitanja, gledanja filma ili predavanja, kojim su učenici dobili dovoljno informacija, postave im tri ili četiri teze, a učenici trebaju zauzeti svoj stav i stati uz tu tezu. Svi učenici koji su stali uz određenu tezu mogu raspraviti i naći tri argumenta s kojima će braniti svoj stav.

Nakon što sve skupine iznesu svoje argumente, svaki učenik, na temelju novih argumenata, može promijeniti stav i priključiti se novoj skupini te obrazložiti zašto je to učinio.

VOĐENO ČITANJE – je čitanje teksta koje je podijeljeno na mjestima gdje se radi pauza i postavljaju se pitanja što se do tada dogodilo (refleksija na pročitano), zatim se postavljaju pitanja o samoj temi tekst, a prije nego učenici nastave dalje čitati, postavi im se pitanje kojim se od učenika traži da predvidi što će se dalje u tekstu (priči) dogoditi (evokacija).

PISANJE ZA SEBE – učenicima treba pružiti priliku da slobodno pišu ne brinući o gramatici, pravopisu i o tome što će reći nastavnik. Kada pišu slobodno, pišu o temama koje njih interesiraju, osjećaju i slijede svoje misli, nesputani su u razmišljanju.

DEBATA - je vještina argumentiranog raspravljanja. Odvija se prema utvrđenim pravilima i u strogo određenom vremenskom okviru.

Debatirati se može o svim filozofskim, društvenim i političkim pitanjima. U raspravi debatanti koriste određene civilizacijske vrijednosti kao osnovu za izgradnju svojih argumenata, kojima pak brane zadanu tezu. Odluku o pobjedi donose suci.

Debatanti zastupaju onu stranu debate kojoj pripadaju, bez obzira kakvo je njihovo osobno mišljenje. To je zato što je vjerovanje da sve ima svojih pozitivnih i negativnih strana, i da se do najboljeg rješenja dolazi ozbiljnom analizom problema s više gledišta.

U debati se sučeljavaju dvije strane: **AFIRMACIJSKA EKIPA** (govornici A1, A2, A3) – zastupaju tezu debate, a **NEGACIJSKA EKIPA** (govornici N1, N2, N3) – pobijaju tezu debate. **SUCI** (porota), uvijek neparni broj, u razredu su to dvoje učenika, a treći sudac su učenici koji direktno ne sudjeluju u debati. **VODITELJ DEBATE** – je osoba koja vodi postupak debate i mjeritelj vremena debatantima.

INTERVJU U TRI KORAKA

je suradnička metoda koja se koristi kada su u maloj skupni tri ili četiri učenika. Nastavnik postavi pitanje ili problem, svaki učenik promisli o njemu, a svoje misli može i zapisati. Učenici se podijele u parove i intervjuiraju se međusobno kako bi razmijenili svoje odgovore. Parovi se spoje u četvorke te svaki učenik razmijeni misli svog para s drugim parom.

Tijekom nastavnog procesa, ova se metoda može primijeniti za: predviđanje, razmjenu osobna iskustva i mišljenja, sažimanje nastavnog sadržaja/ili produbiti te za ponavljanje.

ROTIRAJUĆI PREGLED

omogućava učenicima da razmijene mišljenje o nekom pitanju. Po razredu se stave papiri s pitanjem, a svaki papir ima drugačije pitanje. Učenici su u malim skupinama i stanu uz jedan od pripremljenih pitanja, pa u zadanom vremenu pročitaju pitanje, o njemu razgovaraju i zapišu svoj/e odgovor/e. Na nastavnikom znak, skupine idu do novog pitanja, pročitaju pitanje i odgovore prethodne skupine, razgovaraju o pitanju te zapišu svoje originalne odgovore. Tako se postupak ponavlja sve dok svaka skupina ne dođe do svog početnog pitanja.

- Nakon toga svaka skupina pročita sve odgovore na postavljeno pitanje, sumira odgovore i prezentira cijelom razredu.

SLOBODNO PISANJE – za fazu Evokacije – petominutni i desetominutni sastav na zadanu temu ili postavljeno pitanje. -učenici svoje sastave mogu pročitati jedan drugome u paru ili u maloj skupini ili cijelom razredu (dobrovoljci).

ISPREMJEŠANE REČENICE koje se koriste u fazi Evokacije:

nastavnik zapiše na nekoliko papira 5-6 pojedinačnih događaja iz nekog slijeda događaja ili iz uzročno-posljedičnog lanca

papiri se ispremišaju i pričvrste na ploču ili ih učenici pridrže

zatim učenici slože događaje ispravnim redoslijedom

zatim slijedi proučavanje teksta i provjera složenog redoslijeda.

TABLICA PREDVIĐANJA (DRTA = Directed Reading –Thinking Activity)

objasniti učenicima da će čitati priču s pauzama na određenim mjestima kako bi predvidjeli što će se dalje događati ili da bi svoja predviđanja potvrdili

pripremiti i podijeliti Tablicu predviđanja

Što misliš da će se dogoditi? Kakvim dokazima raspolažeš? Što se zaista dogodilo?

STRATEGIJE SURADNIČKOG UČENJA (Branko Bognar) (Moguće kombinacije metoda)

EVOKACIJA	RAZUMIJEVANJE ZNAČENJA	REFLEKSIJA
OLUJA IDEJA	INSERT	ČINKVINA
MISLI I RAZMIJENI MISLI	T-TABLICA	INSERT TABLICA
ČINKVINA	MINI LEKCIJA	TABLICA KATEGORIJA
T-TABLICA	VOĐENA DISKUSIJA	MISLI I RAZMIJENI MISLI
GALERIJA	DVOSTRUKI DNEVNIK	T-TABLICA
GROZDOVI	POJAČANA NASTAVA	GALERIJA
SLOBODNO PISANJE	RECIPROČNO POUČAVANJE	GROZDOVI
KOCKARENJE	TABLICA PREDVIĐANJA	SLOBODNO PISANJE
PREDVIĐANJE NA TEMELJU POJMOVA	SURADNIČKA DISKUSIJA	KOCKARENJE
VOĐENA DISKUSIJA	SLAGALICA	VOĐENA DISKUSIJA
KWL-TABLICA	ČITANJE I SAŽIMANJE U PARU	SURADNIČKA DISKUSIJA
DEBATA	DVOSTRUKI DNEVNIK	DEBATA
VRIJEDONOSNA OS	VRIJEDONOSNA OS	MREŽA DISKUSIJE
KOLO NAOKOLO	PISANJE U FORMAMA	VRIJEDONOSNA OS
GRAF (ŽIVOTA)	KNJIŽEVNI KRUŽOK	KOLO NAOKOLO
VOĐENE SLIKE	VOĐENO ČITANJE	OBJAVLJIVANJE
MINI LEKCIJA	SLAGALICA II	IZVJEŠTAVANJE
...

Želim reći (o kolegijalnom opažanju, metodama, radu aktiva i pedagoginje...):

Pozitivni komentari i prijedlozi	Neutralni ili negativni komentari
SA U: - Nastaviti jer je jako korisno!	SA U: - Artikulacija sata određena minutama nije predvidiva, što je dokazano!
SA PGP: - korisno iskustvo - korisno iskustvo za usavršavanje nastavnika - odlično je imati opažanja 😊 - korisno - kolegijalno opažanje lijepo je povezalo kolege u školi, puno se komentira u zbornici i ima sigurno pozitivne učinke. Treba ga nastaviti, ali skratiti malo analize! 😊	SA PGP: - ovisi o predmetu - ogledni satovi su „nabrijani“-odnosno u stvarnosti nisu takvi. Učenici su mirniji nego inače, većina sati je u bloku pa se može nastaviti i idući sat... - kolegijalno opažanje bez analize - korisnije bi bilo ići na kolegijalno opažanje sličnih predmeta - isti odnos prema svim djelatnicima
SA DGP: - predlažem slobodniji stil u kojem je određen popis mentora-uzornih nastavnika, a opažači sami odabiru čiju nastavu će posjetiti. Predložiti mjesec KO. - samo i dalje afirmativno	SA DGP: - poboljšati materijalne uvjete -2 nastavnika - kolegijalno opažanje ne bi trebalo biti pod ikakvom prisilom - poboljšati međuljudske odnose - stvara se nelagoda kada treba negativno vrednovati jer mi je osobno i kolegijalno to problem (neprijatno)
SA HJ i SJ: /	SA HJ i SJ: /
SA OD: - pruža nastavniku povratnu informaciju o kvaliteti i uspjehnosti nastave i postizanju ishoda	SA OD: /
SA G: - Korisno i poticajno - poticajno - voljela bih da druge škole slijede naš primjer da ih možemo naći na netu (kao oni nas)	SA G: /
SA T: - pohvalno! - +, +	SA T: - nastaviti usavršavati rad s učenicima

Uspješni ljudi

žele i drugima
uspjeh

Neuspješni ljudi

žele i drugima
neuspjeh

ZAKLJUČCI:

1. KOLEGIJALNO OPAŽANJE JE KORISNO I UNAPREĐUJE NASTAVU

Kolegijalno opažanje smatram korisnim što je upitnikom potvrdio i veći dio nastavnika (68%). Potrebno je puno truda i vremena stručnog suradnika pedagoga, ali i nastavnika koji organiziraju ogledni sat. Međutim, bez truda i puno uloženog vremena nema ni kvalitetnih rezultata. Zapravo, najvažniji je dio posla nastavnika (osim nastave) i stručnih suradnika stalno stručno usavršavanje, a **kolegijalno je opažanje jedan od najkvalitetnijih oblika kolektivnog stručnog usavršavanja.**

2. NASTAVNICI PREDLAŽU KOLEGIJALNO OPAŽANJE BEZ „PAPIROLOGIJE“

Jedan od najvažnijih ometajućih čimbenika provedbe kolegijalnog opažanja je, po nastavnicima, „papirologija“.

Isti je problem („puno papirologije“) naznačen i 2012./13. nakon individualne i grupne poduke praćenja i analize sata kolegijalnim opažanjem. Zato smo iduće školske godine (2013./14.) planirali **kolegijalno opažanje bez „papirologije“**. Nastavnici su sami bez ikakve „papirologije“ trebali pozivati kolege na svoj sat ili pak ponuditi nekima od kolega doći na njihov sat. Takvu posjetu trebalo je samo evidentirati u razrednu knjigu (kada je bilo kolegijalno opažanje, tko je bio opažani nastavnik i tko su bili opažači).

Budući da imam 35 godina radnog iskustva, znala sam, da sve što je bez dobrog plana i hodograma dano na slobodnu volju (u ovom slučaju nastavnicima), obično se ne ostvari. Tako je i bilo. Naime, **te školske godine održano je samo jedno kolegijalno opažanje.**

S obzirom da smo zadnje dvije školske godine intenzivno i planski radili na kolegijalnom opažanju, odlučila sam nastavnicima na njihov prijedlog opet dati priliku u šk.g. 2018./19. da sami planiraju kolegijalno opažanje i da ga samo evidentiraju u e-dnevnik.

Pogađate, **do 1.ožujka 2019. nije održano niti jedno kolegijalno opažanje**, premda sam na sjednici Nastavničkog vijeća na početku školske godine i na polugodištu podsjetila nastavnike da smo ove školske godine planirali dragovoljno kolegijalno opažanje.

3. ZA KOLEGIJALNO OPAŽANJE ZAINTERESIRANIJI SU NASTAVNICI STRUKOVNIH PREDMETA

76% NASTAVNIKA STRUKOVNIH PREDMETA SMATRA DA JE KOLEGIJALNO OPAŽANJE KORISNO.

74% NASTAVNIKA STRUKOVNIH PREDMETA SMATRA DA KOLEGIJALNO OPAŽANJE TREBA NASTAVITI.

4. IDUĆE ŠKOLSKE GODINE PLANIRAMO EDUKACIJU ZA NOVIJE NASTAVNE STRATEGIJE I METODE

Još nismo dobro upoznali ni suvremene strategije, a već nas čeka i e-nastava!

Da bi željelo sudjelovati u kolegijalnom opažanju izjasnilo se **84%** nastavnika.

U prosjeku 0.88 nastavnika se izjasnilo da **bi željelo upoznati ili vidjeti neku od suvremenih metoda** odnosno strategija, tako da ćemo **2019./20. organizirati edukaciju** o suvremenim nastavnim metodama. Do tada će se nastavnici moći poslužiti **podsjetnikom suvremenih metoda (vidjeti PRILOG 3)**.

5. NASTAVITI S PLANSKIM KOLEGIJALNIM OPAŽANJEM u 2019./20.

Budući da se već više puta pokazalo, kada su nastavnici imali slobodu izbora sami organizirati kolegijalno opažanje, da je to bilo izrazito neuspješno, sada ćemo **uz edukaciju organizirati i planirano kolegijalno opažanje**. **Način kolegijalnog opažanja:** kada pedagoginja bude išla na hospitacije s njom će ići najmanje jedan nastavnik mentor ili savjetnik i jedan nastavnik koji nije napredovao u struci. Hodogram će biti u GPPŠ-e. Prednost posjeta nastavi imat će nastavnici općih predmeta.

Nema više kolegijalnog opažanja!!!

ili

Nastavljamo s kolegijalnim opažanjem!!!

Preporuke kolegama pedagozima

*KOLEGIJALNO OPAŽANJE ZAPOČETI ŠTO PRIJE

Kolegijalno je **opažanje** u strukovnim školama u okviru samovrjednovanja škole preporučeno kao način unapređenja nastave. Dakle, očekuje ga se provoditi i kao oblik kolektivnog stručnog usavršavanja unutar škole. Bilo bi ga dobro **započeti što prije**.

*KOLEGIJALNO OPAŽANJE TREBA DOBRO PLANIRATI I PRATITI REALIZACIJU

Treba ga dobro **planirati i pratiti realizaciju**. Nadam se da će vam **hodogram iz ovog priručnika** u tome pomoći.

*IĆI NA SVE NASTAVNE SATE S OPAŽAČIMA

U početku itekako **trebate biti aktivni i zajedno s opažaćima** (bar jednu školsku godinu) **ići na sve planirane sate** kolegijalnog opažanja (*vidjeti poglavlje 1. REALIZACIJA KOLEGIJALNOG OPAŽANJA/prikazane metode*) i **podučavati ih kako se prati i analizira nastavni sat** (ma koliko god se nastavnici bunili! Jer, sjetite se one mudre „ako se bunite, to je prvi znak pristanka“). (*vidjeti poglavlje ZADAĆE PROJEKTA*).

*NAJČEŠĆI IZGOVORI NASTAVNIKA KAKO BI SE IZBJEGLO KOLEKTIVNO OPAŽANJE- „papirologija“, „prisila“ i „stres i neugoda“

Već sam obrazložila kako je „papirologija“ samo izgovor da bi se izbjeglo kolegijalno opažanje. Premda nastavnici imaju izbor održati KO bez „papirologije“ nisu ga iskoristili. To je potvrda, bar u našoj školi, da treba uvijek imati detaljan plan, hodogram kako bi se ipak od plana bar nešto realiziralo. Pri tom je nužno da pedagog vodi brigu i o realizaciji tog plana.

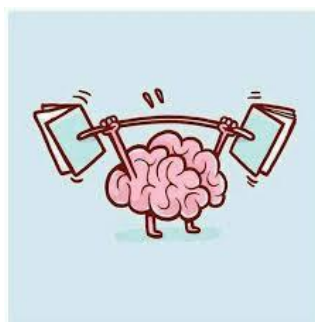
Drugi omiljeni izgovor je „prisila“. Pod prisilom se smatra da je planom predviđeno vrijeme (mjesec) i opažaći (*vidjeti poglavlje 1. REALIZACIJA KOLEGIJALNOG OPAŽANJA/prikazane metode*). Premda je naglašeno u GPPŠ-e i sjednici NV da se predloženo vrijeme po dogovoru može promijeniti kao i nastavnici opažaći i jedino je bilo bitno da svi nastavnici sudjeluju u opažanju, manji dio nastavnika je ipak hodogram doživio kao prisilu. Svi su nastavnici mogli osim tih planiranih sati KO bez prisile i bez „papirologije“ sami organizirati kolegijalno opažanje i evidentirati ga u e-dnevniku. Pogađate, niti jedan nastavnik nije organizirao takav nastavni sat KO, „bez prisile“ i „bez papirologije“.

Treći omiljeni izgovor su „stres i neugoda“. Prirodno je kada nastupamo ili se susrećemo s nečim novim da smo u stresu i nelagodi. Međutim, **stres i neugoda nisu opravdani razlozi za izbjegavanja obveza i rada na stručnom usavršavanju**.

Literatura:

1. Jeannie L. Steele, Kurtis S. Meredith, Charles Temple, Scott Walter: ČITANJE I PISANJE ZA KRITIČKO MIŠLJENJE, Projekt Čitanje i pisanje za kritičko mišljenje, Vodič kroz projekt I, Forum za slobodu odgoja, Zagreb, 2001.
2. Jeannie L. Steele, Kurtis S. Meredith, Charles Temple: METODE ZA PROMICANJE KRITIČKOG MIŠLJENJA, Projekt Čitanje i pisanje za kritičko mišljenje, Vodič kroz projekt II, Forum za slobodu odgoja, Zagreb, 2001.
3. Jeannie L. Steele, Kurtis S. Meredith, Charles Temple: ČITANJE, PISANJE I DISKUSIJA U SVAKOM PREDMETU, Projekt Čitanje i pisanje za kritičko mišljenje, Vodič kroz projekt III, Forum za slobodu odgoja, Zagreb, 2001.
4. Jeannie L. Steele, Kurtis S. Meredith, Charles Temple: NOVE STRATEGIJE ZA PROMICANJE KRITIČKOG MIŠLJENJA, Projekt Čitanje i pisanje za kritičko mišljenje, Vodič kroz projekt IV, Forum za slobodu odgoja, Zagreb, 2001.
5. Kurtis S. Meredith, Jeannie L. Steele, Charles Temple: SURADNIČKO UČENJE, Projekt Čitanje i pisanje za kritičko mišljenje, Vodič kroz projekt V, Forum za slobodu odgoja, Zagreb, 2001.
6. Jeannie L. Steele, Kurtis S. Meredith, Charles Temple: PLANIRANJE NASTAVNOG SATA I OCJENJIVANJE, Projekt Čitanje i pisanje za kritičko mišljenje, Vodič kroz projekt VI, Forum za slobodu odgoja, Zagreb, 2001.
7. Charles Temple, Jeannie L. Steele, Kurtis S. Meredith: RADIONICA ZA PISANJE: OD SAMOIZRAŽAVANJA DO IZRAŽAVANJA STAJALIŠTA, Projekt Čitanje i pisanje za kritičko mišljenje, Vodič kroz projekt VII, Forum za slobodu odgoja, Zagreb, 2001.
8. Kurtis S. Meredith, Jeannie L. Steele, Charles Temple: KRITIČKO ČITANJE ILI KAKO NAUČITI DUBINSKI ČITATI, Projekt Čitanje i pisanje za kritičko mišljenje, Vodič kroz projekt VII, Forum za slobodu odgoja, Zagreb, 2001.
9. Darija Korkut, Robert Kopal: KREATIVNOST 4.00: EVOLUCIJA I REVOLUCIJA, Algebra i Visoko učilište Effectus, studij financije i pravo, Zagreb, 2018.
10. CARNet Ims- loomen: Materijali sa 1.modula e-kolegija „Stručni suradnici pedagozi u srednjoj školi“ od ožujka 2019.

PRILOZI

POPIS e-PRILOGA

➤ POPIS e-PRILOGA (obraci, analize...)

1. Obrazac za praćenje teoretske nastave

1.1. Obrazac za praćenje praktične nastave

2. Obrazac izvješća/plan prikaza sata

2.1. Elementi pripreme-analiza pripreme održanih nastavnih sati

2.2. Elementi izvedbe nastavnog sata-analiza izvedenih nastavnih sati po elementima analize

3. Podsjetnik suvremenih metoda **VAŽNO!**

3.1. Igra asocijacije – PPT

4. Analiza tri pitanja iz Izvješća prikaza sata

5. Obrazac upitnika o kolegijalnom opažanju

5.1. Analiza upitnika

6. Planiranje i vrjednovanje ishoda **VAŽNO!**

➤ ZAPAŽANJA I PREPORUKE (samo)OPAŽAČA I PEDAGOGINJE uz e-PRIPREME NASTAVNIKA